

RIIHENKULMAN LASTENKODIN OMAVALVONTASUUNNITELMA

Helsinki

Sisällys

1	Palveluntuottaja	4
1.1	Palvelun kuvaus	4
1.2	Yksikön tiedot	5
2	Toimintaperiaatteet ja arvot	6
3	Riskien hallinta	7
3.1	Työturvallisuus: Vaarojen arviointi	7
3.2	Varautuminen ja valmius	8
3.3	Tietosuoja, tietoturva ja tietosuoja-asetusten mukaisen osoitusvelvollisuuden toteuttaminen	9
4	Asiakas- ja potilasturvallisuus	11
4.1	Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohdista	11
4.1.1	Epäkohtien ja vaaratapahtumien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen	12
4.1.2	Epäkohtien ja vaaratapahtumien käsittely ja raportointi	13
4.2	Vakavien vaaratapahtumien selvittely	13
4.3	Asiakkaiden ja potilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen	14
4.3.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	14
4.3.2	Ravitsemus	15
4.3.3	Tartuntatauti- ja infektioiden ennaltaehkäisy sekä hygieniakäytännöt	16
4.4	Lääkehoito	16
4.4.1	Lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoidon toteuttaminen	16
4.4.2	Rajattu lääkevarasto	17
4.5	Laite ja tarviketurvallisuus	17
5	Asiakkaan asema, oikeudet ja oikeusturva	18
5.1	Palveluihin hakeutuminen ja palveluiden saatavuuden määräajat	18
5.2	Asiakkaan hoidon suunnittelu	18
5.3	Asiakkaan itsemääräämisoikeus	19
5.4	Asiakkaiden, potilaiden ja läheisten osallisuus	20
5.5	Palautekanavat ja tiedon hyödyntäminen	21
5.6	Sosiaali- ja potilasasiavastaava	22
5.7	Muistutukset ja kantelut	22
6	Henkilöstö	23
6.1	Ammattiharjoittamisen edellytykset ja valvonta	23
6.2	Määrä, rakenne ja riittävyys	24
6.3	Perehtyminen ja osaamisen varmistaminen	25
6.4	Työhyvinvointi ja turvallisuus	26
6.5	Tartuntataudeilta suojaaminen	27
7	Toimintaympäristö ja tukipalvelut	28
7.1	Toimintaympäristö	28
7.2	Terveydensuojelulain mukainen omavalvonta	28
7.2.1	Toiminnan terveydensuojelulain mukaiset riskitekijät	28
7.2.2	Terveydensuojelulain mukaisten riskitekijöiden ennaltaehkäisy	29
7.3	Ympäristötyö	29
7.4	Tiloihin liittyvät teknologiset ratkaisut	29
7.5	Tukipalvelut ja alihankinta	29
7.5.1	Kuljetukset	30
7.5.2	Ateriapalvelut	30
8	Omavalvonnan seuranta	30
8.1	Raportointi	30
8.2	Arkistointi ja viestintä	32
8.3	Suunnitelman hyväksyntä	32

YKSIKÖN OMAVALVONTASUUNNITELMAN TIIVISTELMÄ

YKSIKÖN NIMI	Riihenkulman lastenkoti
YKSIKÖSSÄ TUOTETUN TAI TUOTETTUIEN PALVELUJEN SEKÄ ASIAKASKUNNAN /KOHDERYHMÄN LYHYT KUVAUS	<p>Helsingin kaupungin lastenkotitoimintaan kuuluva Riihenkulman lastenkoti tarjoaa ympärivuorokautista laitoshoidon pääsääntöisesti huostaanotetuille helsinkiläisille lapsille. Lastenkodissa tarjotaan kahta eri palvelutasoa: Erityistason laitoshoidon sekä vaativan tason laitoshoidon.</p> <p>Riihenkulman lastenkoti toimii kolmessa eri pienyksikössä hajautetusti Itä-Helsingissä, joissa on yhteensä 5 osastoa. Lastenkodissa asuu yhteensä 24 lasta.</p> <p>Riihenkulman lastenkotiin sijoitetuilla lapsilla on usein neuropsykiatrisia ja neuropsykologisia haasteita tai muita kehityksellisiä häiriöitä sekä mielenterveyden ongelmia.</p> <p>Lapset tarvitsevat erityistä tukea arjessa selviytymiseen vakavissa toiminnanohjauksen ongelmissa, jotka näkyvät koulunkäynnissä, sosiaalisissa suhteissa sekä päivittäisissä toiminnoissa. Lapset ovat iältään 7–17-vuotiaita.</p>
OMAVALVONNAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA	<p>Oma- ja valvonta on arjen toimintaa, jolla huolehditaan turvallisuuden toteutumisesta. Epäkohdista ilmoitetaan välittömästi ja niiden korjaamiseen ryhdytään suunnitelmallisesti. Esihenkilöt vastaavat omavalvonnan toteuttamisesta ja seurannasta.</p> <p>Lastenkodin omavalvontasuunnitelma päivitetään vuosittain sekä toiminnan olennaisesti muuttuessa. Oma- ja valvontasuunnitelma on kaikilla osastoilla henkilökunnan ja asiakkaiden saatavilla.</p>
YKSIKÖN VASTUUHENKILÖ JA HENKILÖSTÖ-RAKENNE	<p>Lastenkodin johtaja Sari Hämäläinen vastaa lastenkodin toiminnan kokonaisuudesta.</p> <p>Moniammatillinen hoitohenkilöstö koostuu ohjaajista, sosiaaliohjaajista, sairaanhoitajista ja toimintaterapeuteista. Jokaisen pienyksikön lähiesihenkilönä toimii vastaava ohjaaja/johtava ohjaaja. Hoitohenkilöstön kokonaismäärä on 42.</p>

SAMMANFATTNING AV ENHETENS PLAN FÖR EGENKONTROLL

ENHETENS NAMN	Riihenkulma barnhem
KORT BESKRIVNING OM ENHETENS SERVICE OCH KLIENTER / MÅLGRUPP	<p>Riihenkulma barnhem är en del av Helsingfors stads barnhemsverksamhet som erbjuder anstaltsvård dygnet runt i huvudsak för omhändertagna barn från Helsingfors. Barnhemmet erbjuder service på två olika nivåer: På specialnivå och krävande nivå.</p>

	<p>Riihenkulma barnhem består av tre olika småenheter. Enheterna är placerade runt i östra Helsingfors. Enheterna innefattar totalt 5 avdelningar. I barnhemmet bor totalt 24 barn.</p> <p>De flesta av barnen har neuropsykiatriska och neuropsykologiska utmaningar eller andra utvecklingsstörningar samt psykiska utmaningar.</p> <p>Barnen behöver särskilt stöd för att klara sig i vardagen då de kan ha stora utmaningar med att styra själv sin vardag, skolgång, sociala relationer och andra dagliga aktiviteter. Barnen är i åldrarna 7 - 17 år.</p>
EGENKONTROLL OCH UPPFÖLJNING	<p>Egenkontroll försäkrar att säkerheten i vardagen genomförs. Då ett fel uppstår ska det meddelas omedelbart och korrigerig av felet bör genomföras planmässigt. Cheferna ansvarar över förverkligande samt uppföljningen av egenkontroll.</p> <p>Plan för egenkontroll på barnhemmet uppdateras årligen samt då det sker märkbara förändringar inom verksamheten. Plan för egenkontrollen finns tillgängligt på enheterna för både personal och kunderna.</p>
ENHETENS ANSVARSPERSON OCH PERSONAL-STRUKTUR	<p>Barnhemmets ledare Sari Hämäläinen har ansvaret över verksamheten inom barnhemmet.</p> <p>Det multiprofessionella arbetsteamet består utav handledare, socialhandledare, sjuksköterskor samt ergoterapeut.</p> <p>Varje enhet har en egen enhetschef som fungerar som ansvarig/ledande handledare på enheten. Den totala personalmängden på barnhemmet är 42.</p>

1 palveluntuottaja

1.1 palvelun kuvaus

Helsingin kaupungin lastenkotitoimintaan kuuluva Riihenkulman lastenkoti tarjoaa ympärivuorokautista laitoshoidoa huostaanotetuille helsinkiläisille lapsille, joilla on sijaishuollon tarve. Riihenkulman lastenkodissa sijoitukset ovat usein pidempiaikaisia. Lastenkoti ottaa myös vastaanotto- ja arviointilapsia arviointiin kiireellisen sijoituksen tilanteissa, mikäli lastenkodin tyhjälle paikalle ei ole ollut saatavilla lasta pidempiaikaiseen sijoitukseen. Lastenkodissa toteutetaan erityistason ja vaativan tason laitospalvelua.

Riihenkulman lastenkotiin sijoitetaan lapsia, joilla on neuropsykiatrisia ja neuropsykologisia häiriöitä tai muita kehityksellisiä häiriöitä sekä mielenterveyden ongelmia. Nepsy-häiriöt vaikuttavat sosiaaliseen, kielelliseen ja ei-kielelliseen viestintään, tunteiden säätelyyn ja oman toiminnan ohjaukseen. Nepsy-oireisiin liittyy usein käytöksen, oppimisen, unen ja motorikan haasteita, mielialavaihteluita, ahdistus/pakko-oireisuutta tai aistiyliherkkyyttä.

Lapset tarvitsevat erityistä tukea arjessa selviytymiseen vakavissa toiminnanohjauksen ongelmissa, jotka näkyvät koulunkäynnissä, sosiaalisissa suhteissa sekä päivittäisissä toiminnoissa. Lapset ovat iältään 7–17-vuotiaita. Vaativan tason osastolla lapsilla on usein myös jatkuva aikuisen valvonnan tarve.

Riihenkulman lastenkotiin on sijoitettuna 24 lasta. Riihenkulman lastenkotiin kuuluu 3 pienyksikköä, jotka sijaitsevat Jakomäessä, Viikissä ja Malmilla. Jakomäen pienyksikössä, osoitteessa Louhikkotie 2, toimii kaksi osastoa Kaislikko ja Pirttilä, joissa kummassakin asuu neljä lasta. Louhikkotien pienyksikössä toteutetaan sekä erityistason että vaativan tason laitoshoidtoa. Viikissä Tilanhoitajankaaren pienyksikössä, osoitteessa Tilanhoitajankaari 3, toimii yksi osasto, jossa asuu kuusi lasta. Tilanhoitajankaaren pienyksikössä toteutetaan erityistason laitoshoidtoa. Riihenkulman pienyksikössä, osoitteessa Riihenkulma 4, toimii kaksi osastoa, Koivunotko ja Niittylehto, joissa kummassakin asuu neljä lasta. Riihenkulmassa toteutetaan erityistason laitoshoidtoa.

1.2 Yksikön tiedot

Riihenkulman lastenkodin toiminnan kokonaisuudesta vastaa lastenkodin johtaja. Lastenkodin johtaja vastaa uusien asiakkaiden valinnasta, henkilöstöhallinnosta, rekrytoinnista ja toiminnan kehittämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Johtaja vastaa myös lastenkodin talousjohtamisesta.

Riihenkulman lastenkodin johtaja: Sari Hämäläinen p. 0931073428, sari.hamalainen@hel.fi

Kahdessa pienyksikössä on vastaava ohjaaja ja yhdessä johtava ohjaaja, jotka toimivat pienyksiköiden lähiesihenkilöinä. Johtajan ja vastaavan tai johtavan ohjaajan roolit asiakasprosesseissa on määritelty selkeästi kasvatusvastuumalliin.

Vastaavalla tai johtavalla ohjaajalla on päävastuu pienyksikkötasolla hoito- ja kasvatusprosessien johtamisesta sekä henkilöstön lähijohtamisesta lastenkodin yhteisten linjausten mukaisesti. Lähiesihenkilön hoito- ja kasvatustyön johtamisessa tärkeässä roolissa ovat lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmien laadinnan ja tavoitteiden mukaisen työskentelyn johtaminen sekä muun vaikuttavuuden arviointityöskentelyn organisoiminen, verkostotyöskentely, omaohjaajatyön tuki ja hoitokulttuurista huolehtiminen terapeuttisen laitoshoidon viitekehyksen mukaisesti.

- Louhikkotien pienyksikön johtava ohjaaja: Riikka Pokkinen p. 0931073430, riikka.pokkinen@hel.fi
- Tilanhoitajankaaren pienyksikön vastaava ohjaaja: Atte Seppä p. 0931024277, atte.seppa@hel.fi
- Riihenkulman pienyksikön vastaava ohjaaja: Tommi Myllyneva p. 0931024159, tommi.myllyneva@hel.fi

Riihenkulman lastenkodissa toteutetaan valmentavan johtamisen mallia, jossa henkilöstön ammattitaitoa hyödyntäen vahvistetaan tiimien itseohjautuvuutta. Täydennyskouluttamalla henkilöstöä pyritään vastaamaan asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Vaikka lähiesihenkilöllä on päävastuu työnorganisoinnista pienyksikkötasolla, on valmentavassa johtamisessa tavoitteena, että tiimit sekä työntekijät organisoivat vahvasti toimintaansa vaikuttaen näin omaan työn arkeensa. Lastenkodin rakenteet tukevat työn tekemistä. Lastenkodilla on kokousrakenteet, jotka ovat tärkeitä yhteistoiminnan foorumeita.

Riihenkulman lastenkodin toiminnan kehittämiseksi laaditaan vuosittain tavoitteet. Niiden toteutumista seurataan säännöllisesti esihenkilökokouksissa. Tavoitteet suuntaavat

työtä kehittämistyössä ja tekevät toiminnasta suunnitelmallista oman toiminnan kehittämistä.

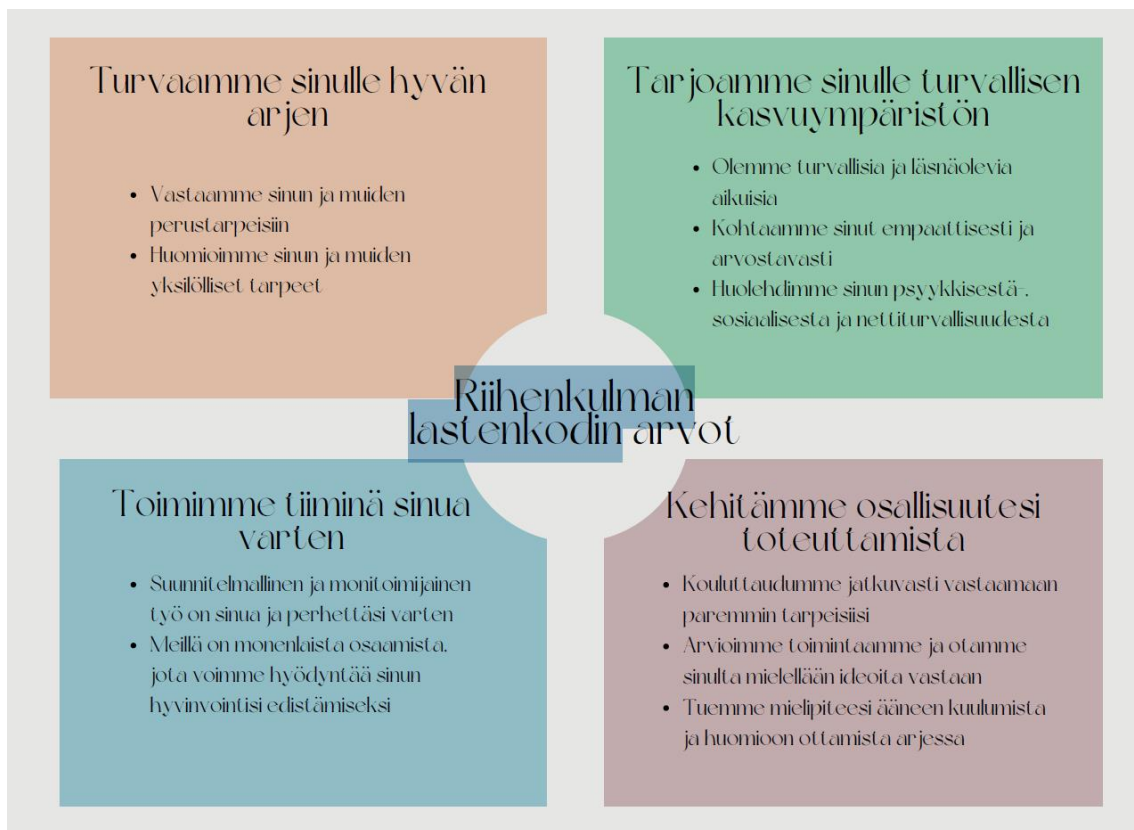
2 Toimintaperiaatteet ja arvot

Riihenkulman lastenkodin toiminnassa noudatetaan Helsingin kaupungin eettisiä periaatteita. Riihenkulman lastenkodissa työskentelemme lapsia ja heidän perheitään varten niin että lapsi saa sen hoidon ja kasvatuksen sekä tuen mitä hän tarvitsee. Riihenkulman lastenkodissa työskentelyn lähtökohdaksi on lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan suunnitelmallisesti toteutettava kuntouttava hoito. Kuntouttavan hoidon tavoitteena on löytää lapsen vahvuudet sekä tuen tarpeet ja vahvistaa lapsen toimintakykyä sekä tukea lapsen psyykkistä eheytymistä. Hoidon tavoitteena on myös saada lapselle sopivat tukikeinot kuntoutuksen tueksi. Kuntouttava hoito on suunnitelmallista, sitä arvioidaan säännöllisesti ja hoidon tukena käytetään näyttöön perustuvaa menetelmällistä työskentelyä Riihenkulman lastenkodissa.

Lapsen osallisuutta omassa hoidossaan tuetaan ja mahdollistetaan monin tavoin. Lapsen huoltajat ja muut läheiset ovat tärkeitä kasvatuskumppaneita ja heidän osallisuudesta huolehditaan lapselle merkittävänä henkilöinä. Palvelulupauksena kehitämme aina toimintaamme niin että huomioimme toiminnasta saatu asiakaspalaute ja sen avulla suuntaamme toimintaa uudelleen.

Johtamisessa noudatamme avoimuutta ja henkilöstön osallistamista sekä hyvän hallinnon periaatteita. Emme hyväksy syrjintää, kiusaamista tai eriarvoistamista. Puutumme välittömästi tällaiseen toimintaan esihenkilöinä.

Lastenkodilla on laadittuna arvot, joissa tärkeimpänä ajatuksena on lapsen osallisuuden vahvistaminen ja tarkoituksen mukaisen hoidon tarjoaminen lapselle sekä jatkuva henkilöstön osaamisen kehittäminen (kuva 1).

(Kuva 1 Riihenkulman lastenkodin arvot)

3 Riskien hallinta

Riskien hallinta on osa lastenkodin johtamista ja jokaisen työntekijän työskentelyä arjessa. Riskien hallinnassa on keskeinen rooli ennakkoinnilla, työn suunnittelulla ja ehkäisemisellä. Hyvä toimintaohjeistus erilaisiin tilanteisiin myös ehkäisee riskien syntymistä. Säännöllinen yhteinen keskustelu mahdollisista riskeistä myös auttaa varautumaan niihin. Tiimien lähiesihenkilö vastaa siitä, että tiimeissä käydään säännöllisesti keskustelua riskien hallinnasta. Mikäli riski toteutuu niin lähiesihenkilö vastaa tilanteiden purkamisesta, toiminnan uudelleen suuntaamisesta ja ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

3.1 Työturvallisuus: Vaarojen arviointi

Vaarojen arviointi on prosessi, jossa työnantaja ja työntekijät yhdessä tunnistavat ja arvioivat työpaikan vaara- ja kuormitustekijät työn tekemisen näkökulmasta. Laadukkaasti tehty vaarojen arviointi vähentää työpaikalla sattuvia henkilö- ja materiaalihavinkoja, lisää työhyvinvointia sekä parantaa työn tehokkuutta ja tuottavuutta. Vaarojen arviointi kirjataan Työsuojelupakki-järjestelmään. Vaarojen arvioinnin toteuttamisen ohjeet ovat Työsuojelupakissa. Vaarojen arvioinnin tekeminen työpaikalla on lakisääteinen velvoite.

Riihenkulman lastenkodissa toteutetaan säännöllisesti, vähintään joka toinen vuosi vaarojen arviointi, johon osallistuu työryhmittäin jokainen työntekijä. Vaarojen arvioinnissa tunnistetaan työhön liittyvät vaarat ja riskit ja sovitaan toimenpiteet niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi. Vaarojen arviointi tehdään myös, jos toiminta oleellisesti muuttuu.

Jokainen työntekijä vastaa sähköiseen kyselyyn työsuojelupakissa ja omalta osaltaan tunnistaa työhön liittyvät vaarat. Kyselyn tulokset käsitellään lähiesihenkilön johdolla tiimeissä ja sovitaan toimenpiteistä, jotka kirjataan työsuojelupakkiin kyseisen vaarojen arvioinnin osalta. Toimenpiteiden kohdalle sovitaan myös vastuuhenkilö, joka huolehtii, että toimenpide toteutetaan.

Vaarojen arvioinnin tuloksia käsitellään yhteisesti lähiesihenkilökokouksessa, jossa mukana on henkilöstön edustajia jokaisesta pienyksiköstä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan lastenkodin johtajan ja lähiesihenkilön kanssa yhteistyössä. Vaarojen arvioinnista nousseita riskejä myös vähennetään työn kehittämällä pitkäjänteisesti.

Riihenkulman lastenkodissa on sovittu lisäksi, että vaarojen arvioinnin osalta suoritetaan kaksi kertaa vuodessa työsuojelupakissa Henku-kysely hoitohenkilöstölle (henkinen kuormittuminen). Henkistä kuormittumista on syytä seurata tarkoin työn luonne huomioon ottaen. Lasten psyykkinen- ja traumaoireilu siirtyy usein hoitohenkilökuntaan, jolloin kasvaa sijaistraumatisoitumisen riski. Tämän riskin vähentämiseksi lähiesihenkilön työn tuki ja mm. suunnitelmalliset omaohjaajatyön tukikeskustelut auttavat työntekijää refleктоimaan suhdettaan lapseen ja työntekijässä tapahtuvia tunnetiloja. Lastenkodin psykologi myös tapaa ohjaajia lasten oireiluun liittyen.

Hoitohenkilökunnan työhön liittyy myös lasten aggressiiviseen käytökseen liittyvä väkivallan uhka ja siihen liittyvät riskit. Hoito- ja kasvatustyön hyvä ennakoiva työskentelyote sekä turvallinen toiminta uhka- ja vaaratilanteissa vähentävät riskiä mm. työtaturmiin.

Myös lähiesihenkilöiden osalta tehdään säännöllisesti vaarojen arviointi, jossa kartoitetaan lähiesihenkilö työn vaarat ja toimenpiteet sovitaan yhteisessä kyselyn tulosten purkukeskustelussa.

3.2 Varautuminen ja valmius

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että Helsingin kaupungin on varauduttava häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ennakkoon tehtävillä valmiussuunnitelmilla sekä muilla toimenpiteillä, ja että varautumisessa varmistetaan palvelujen jatkuvuuden turvaaminen.

Riihenkulman lastenkodissa on varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin suunniteltu ja laadittu toimintaohjeet. Valmiussuunnitelmat ovat kuitenkin salassa pidettäviä asiakirjoja, eikä hallintomenettelyjen tai toimintatapojen konkreettisia muutostoimenpiteitä kirjoiteta siksi julkaistavaan omavalvontasuunnitelmaan, vaan siihen kirjataan vain kyseisen dokumentin olemassaolo ja päivitysajankohta. Yksiköiden omia valmiussuunnitelmia laadittaessa huomioidaan Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valmiussuunnitelma.

Lastenkotitoimintaan on laadittu yhteisinä varautumissuunnitelmina sähkökatko-ohje, vesikatko-ohje ja työturvallisuusohje. Sähkökatkoa varten on hankittu taskulamppuja ja led-valaisimia osastoille. Vedenkatkotilanteisiin varaudutaan varaamalla juomakelpoista vettä sekä muita nesteitä.

Riihenkulman lastenkodissa on myös laadittuna varautumisohjeina toiminta työtaturmatilanteessa, ohje ulkoisen uhan varalle ja muut turvallisuuteen liittyvät ohjeet, jotka ovat helposti saatavilla henkilöstölle. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma ohjeistaa myös varautumiseen erilaisissa tilanteissa.

Henkilöstöä koulutetaan ensiavun antamiseen säännöllisesti ja lisäksi paloturvallisuuteen. Poistumisturvallisuusharjoitukset tehdään vuosittain lastenkodin osastoilla henkilökunnan ja lasten kanssa. Harjoitusten toteuttamisesta vastaa

lähiesihenkilö. Lastenkodin johtaja varmistaa, että suunnitellut toimenpiteet on viety käytäntöön.

3.3 Tietosuoja, tietoturva ja tietosuoja-asetusten mukaisen osoitusvelvollisuuden toteuttaminen

Helsingin kaupunki kerää henkilötietoja eri rekistereihin tietojen käyttötarkoitusten mukaan. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla käsitellään asiakas- ja potilastietoja rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi eli terveyden- ja sosiaalihuollon järjestämiseksi. Henkilörekistereistä on laadittu rekisteriselosteet, joiden tarkoituksena on, että rekisteröity saa kattavan ja selkeän kuvan henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudesta, kuten kuka on rekisterinpitäjä, mitä tarkoitusta varten rekisteröidyn henkilötietoja tarvitaan, kuinka kauan henkilötietoja tarvitaan, luovutetaanko henkilötietoja eteenpäin tai siirretäänkö niitä ETA-maiden ulkopuolelle sekä miten rekisteröity voi käyttää henkilötietoihin liittyviä oikeuksiaan. Rekisteriselosteet ovat Helsingin kaupungin verkkosivuilla ja selosteet ovat saatavissa myös yksiköistä. Selosteen sisällöstä ja tietojen käsittelystä kerrotaan aina myös asiakkaalle palvelun alkaessa.

Rekisteröidyt eli asiakkaat voivat käyttää rekisteröidyn oikeuksiaan (mm. oikeus tarkastaa omat tietonsa, oikaista tietoja, poistaa tiedot, vastustaa ja rajoittaa tietojen käsittelyä) kaupungin sähköisen asiointin kautta tai asioimalla yksikössä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on erikseen tietosuojan ja tietoturvan vastuuhenkilöt. Lisäksi jokaisen henkilörekisterin osalta tulee olla nimetty vastuuhenkilö, joka omalta osaltaan vastaa kyseisen rekisterin tietosuojasta ja rekisteriselosteen lainmukaisuudesta. Lastensuojelun rekisterinpitäjänä toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialajohtaja Juha Jolkkonen ja rekisterin vastuuhenkilönä toimii lastensuojelun johtaja Salla Nummikoski.

Vastuu tietosuojan toteuttamisesta on aina organisaation johdolla. Kaupungin tietosuojavastaavan asema ja tehtävät määräytyvät EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella. Tietosuojavastaava neuvoo ja ohjeistaa tietosuojalainsäädännön mukaisista velvollisuuksista ja seuraa, että tietosuojalainsäädöksiä noudatetaan ja tekee tähän liittyviä tarkastuksia. Lisäksi tietosuojavastaava tekee yhteistyötä tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa ja toimii sen yhteyspisteenä käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Kaupunginhallituksen 7.8.2017 tekemän linjauksen mukaan kuhunkin toimialaan, virastoon ja liikelaitokseen on nimettävä tietosuoja-asioiden vastuuhenkilö, joka toimii yhteyshenkilönä kyseisen organisaation ja tietosuojavastaavan välillä, opastaa ja neuvoo omaa organisaatiotaan tietosuoja-asioissa. Sosiaali- ja terveys ja pelastustoimialan vastuuhenkilöiksi on nimetty Lasse Mäkinen (tietosuoja) ja Sakari Hulkkonen (tietoturva).

Esihenkilö huolehtii uudessa tehtävässä aloittavan työntekijän perehdyttämisestä tietoturva- ja tietosuojaohjeisiin sekä työntekijän omissa työtehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen. Työhön tullessaan työntekijä sitoutuu noudattamaan annettuja ohjeita. Uusilla työntekijöillä DigiABC-valmennus sisällytetään perehdytyspakettiin. DigiABC valmennus sisältää perusteet tietosuojasta, tietoturvasta, tiedonhallinnasta sekä tiedon luokittelusta. Esihenkilön vastuulla on huolehtia, että työntekijä on tietoinen kirjaamiseen liittyvästä ohjeistuksesta. Asiakastietojärjestelmistä löytyvät ajan tasalla olevat asiakastietojen kirjaamiseen liittyvät sisällölliset ja tekniset ohjeet. Perehdytyksen yhteydessä käydään läpi kaikki henkilötietojen käsittelyyn ja kirjaamiseen liittyvät ohjeistukset, ja kerrotaan mistä tarvittavat ohjeistukset löytyvät.

Työntekijöillä on myös velvollisuus ilmoittaa välittömästi havaitsemastaan tietoturvaloukkauksesta esihenkilölle ja oman organisaationsa tietosuojan vastuuhenkilölle. Tietoturvaloukkauksesta tehdään ilmoitus Luukku-järjestelmään, joka

löytyy Intran työkaluista. Osaston tiimikokouksessa tarkistetaan toimintakäytänteet ja suunnitellaan kehittämistoimenpiteet tietoturvaloukkauksen ehkäisemiseksi.

Riihenkulman lastenkodissa kaikki asiakastiedot kirjataan ja niitä käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon tieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä Apotissa. Lähiesihenkilöt myöntävät työntekijöille oikeudet Apotin käyttöön. Jokainen työntekijä käyttää Apottia omalla henkilökohtaisella Sote-ammattikortilla, joka on tarkoitettu henkilöille, joilla on voimassa oleva ammattioikeus Valviran rekisterissä. Kortti mahdollistaa vahvan tunnistautumisen tietojärjestelmään, sekä sähköisen allekirjoituksen. Sijaisille, joilla ei ole vielä voimassa olevaa ammattioikeutta Valviran rekisterissä, voidaan hakea esihenkilön päätöksellä organisaatiokohtainen Sote-henkilökortti tai he kirjautuvat Apottiin henkilökohtaisilla Helsinki1-tunnuksillaan.

Apottiin kirjautumisen lisäksi tietoturva otetaan huomioon myös Apottiin myönnettyissä käyttöoikeuksissa. Työntekijöille myönnetään oikeus vain sellaiseen työrooliin, johon heillä on työnkuvansa perusteella oikeus. Sosiaali- ja terveysministeriön antama käyttöoikeusasetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoihin (825/2022) ohjaa työroolin mukaista käyttöoikeutta asiakastietoihin.

Työntekijät käyvät ammattinimikekohtaisesti määritellyt Apotti-asiakastietojärjestelmäkoulutukset. Jokaisella osastolla on nimetyt Apotti-tukihenkilöt, jotka opastavat ja auttavat järjestelmän käytössä, sekä tiedottavat Apottia koskevista asioista. Työntekijöillä on käytössään Apotti-järjestelmässä sijaitseva Apotti-opas, joka sisältää ajantasaiset asiakastietojärjestelmän käyttöohjeet. Tämän lisäksi käytössä on lastenkotitoiminnan omat päivittyvät Apottiohjeet, jotka sisältävät lastenkotitoiminnan linjaukset Apotissa kirjaamiseen. Lastenkotitoiminnassa järjestetään kerran kuukaudessa Apotin käytön linjauskokous, jossa käsitellään kirjaamista ja Apotin käyttöä koskevia asioita ja sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Linjauskokouksiin osallistuvat lastenkotitoiminnan päällikkö, lastenkotien johtajat, lastensuojelun Apottiasiantuntija, lastenkotitoiminnan Apottikoordinaattori ja tukihenkilöitä.

Lastenkotitoiminnassa järjestetään neljä kertaa vuodessa dokumentoinnin perehdyttävä koulutus, jossa koulutetaan omaa hoito- ja kasvatushenkilöstöä laadukkaaseen kirjaamiseen. Kouluttajina toimivat lastenkotitoiminnassa työskentelevät sosiaalihuollon kirjaamisasiantuntijat ja koulutus pohjautuu lastenkotitoiminnassa käytössä olevaan dokumentointiohjeeseen. Dokumentointiohje sisältää hyvän ja laadukkaan dokumentoinnin periaatteet sekä kirjaamista ohjaavaa lainsäädäntöä. Dokumentointiohje löytyy perehdytyskansiossa sekä sähköisesti lastenkodin toimintaohjeista.

Laadukas kirjaaminen varmistetaan myös Apottiauditoinneilla, jotka tehdään jokaisella osastolla kerran vuodessa. Auditoinnit toteutetaan vertaisauditointeina koko osaston työryhmän kesken ja lastenkotitoiminnan Apottikoordinaattori on ohjaamassa jokaista auditointia. Auditoinneissa tarkastellaan auditointisuunnitelman mukaisesti jokaisen lapsen kohdalla päivittäiskirjauksia, viimeisimmät hoito- ja kasvatussuunnitelma ja kuukausiyhteenveto sekä lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä ja niistä kirjattuja rajoitustoimenpiteiden käytön arviointeja. Helsingin kaupungin lastensuojelussa ja perhesosiaalitoiminnassa on tehty linjaukset palveluittain siitä, mikä on riittävää kirjaamista ja mitä käytännössä tarkoittaa viivytyksettä kirjaaminen. Apottiauditoinneissa kirjauksia tarkastellaan näiden linjausten valossa. Lähiesihenkilö lukee aina kuukausiyhteenvedon läpi ennen sen kuitaamista valmiiksi ja huoltajille toimittamista. Tällä varmistamme laadukkaan kirjaamisen toteutumista lastenkodissa

Osa laadukkaan ja ajantasaisen kirjaamisen toteutumisen varmistamista on myös omavalvontaraportointi, jossa Apotista saatavilla raporttietiedoilla valvotaan säännöllisesti esimerkiksi hoito- ja kasvatussuunnitelmien ajantasaisuutta. Riihenkulman lastenkodissa seurataan myös säännöllisesti taulukkoon vietävien tietojen avulla kuukausiyhteenvetöiden, viikoittain järjestettävien omaohjaaja-aikojen, ajantasaisten kotiharjoittelusuunnitelmien ja niiden arviointien toteutumista sekä lapsen äänen

näkymistä kirjauksissa. Lastenkodin johtaja kokoontuu neljä kertaa vuodessa lähiesihenkilöiden kanssa, joissa edellä mainitut seurantatiedot käydään läpi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tietosuojavastuuhenkilöiden yhteissähköposti on sote.tietosuoja@hel.fi.

Helsingin kaupungin tietosuojavastaavan yhteystiedot:

Tietosuojavastaava
Kaupunginkanslia
Hallinto-osasto
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
tietosuoja(a)hel.fi

4 Asiakas- ja potilasturvallisuus

Omaavonnalla varmistetaan lastenkodin asiakkaiden turvallisuus, hoidon laatu sekä yhdenvertaisuus. Omaavonta on arjen toimintaa, jolla huolehditaan turvallisuuden toteutumisesta ja toimitaan yhteisesti sovituilla toimintatavoilla. Omaavonnan toteuttaminen arjessa kuuluu kaikille jokapäiväiseen työhön.

4.1 Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohdista

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain (741/2023) 29§:n mukaan henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön tulee ilmoittaa palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden. Helsingin sosiaali- ja terveystalveissa ilmoittaminen tehdään ensisijaisesti HaiPro- ja SPro-ilmoitusjärjestelmiä käyttäen.

Lastenkodin johtajan ja osaston lähiesihenkilön on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan taikka muun lainvastaisuuden korjaamiseksi. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava ja ilmoituksen tehnyt henkilö voi ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä valvontaviranomaiselle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa taikka muuta lainvastaisuutta ei korjata viivytyksettä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia tehdyn ilmoituksen seurauksena. (Sote Valvontalaki 29§.)

Riihenkulman lastenkodissa perehdytetään työntekijät lähiesihenkilön toimesta ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Jokaisen velvollisuus on tehdä epäkohtailmoitus, mikäli sellaisen havaitsee ja se vaarantaa asiakasturvallisuutta. Esihenkilön johdolla käydään säännöllisesti keskustelua tiimeissä minkälaisista tilanteista tulisi tehdä epäkohtailmoitus. Henkilöstöä myös lähetetään koulutuksiin, jotta tietoisuus epäkohtailmoitusten tekemisestä lisääntyy.

Spro-ilmoituksista, jotka koskevat Riihenkulman lastenkodin asiakkaita tulee aina ilmoitus lastenkodin johtajalle. Ilmoitus käsitellään yhdessä osaston lähiesihenkilön ja tarvittavien muiden työntekijöiden kanssa ja ryhdytään välittömiin toimenpiteisiin. Spro ilmoitukseen vastataan ja kirjataan toimenpiteet kahden viikon kuluessa. Lisäksi osastoilla suunnitellaan, miten vastaisuudessa voidaan välttyä, ettei asia toistu.

Riihenkulman lastenkodin esihenkilökokouksessa käsitellään aina joka kuukausi edellisen kuukauden Spro- ja Hai-pro-ilmoitukset. Lastenkotitoiminnan asiakasturvallisuuskokouksessa jokaisen kuukauden alussa käsitellään edellisen kuukauden Spro ilmoitukset ja vakavat Hai-pro-ilmoitukset. Lisäksi ilmoitukset käsitellään lastensuojelun johtoryhmän asiakasturvallisuuskokouksessa jokaisen kuukauden alussa.

Henkilökunnalle järjestetään toimialan sisäisiä asiakasturvallisuuskoulutuksia. Yleisten koulutusten lisäksi on erillisiä infektioiden, lääkehoidon ja tapaturmien ehkäisyyn liittyviä koulutuksia. Intranetissä on koko henkilökunnan käytettävissä asiakasturvallisuussivusto. Sinne on koottu yleistietoa asiakasturvallisuudesta ja kerrotaan toimialan omasta toiminnasta sen edistämiseksi.

4.1.1 Epäkohtien ja vaaratapahtumien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen

Lastenkodissa turvallisuutta edistetään ja korjataan henkilöstön hyvällä perehdyttämällä ja osaamisen kehittämällä. Lastenkodin turvallisuusohjeistus pidetään ajan tasalla ja se on henkilöstölle saatavilla helposti.

Asiakasturvallisuus varmistetaan työn arjessa, joten kehittämistarpeita ja riskejä tunnistetaan osana toimintaa. Riskien ja epäkohtien tunnistamisessa pyritään ennakoivaan tunnistamiseen ja havainnointiin, jotta tarvittavia toimenpiteitä voidaan tehdä ennen ei-toivottujen tapahtumien toteutumista. Esihenkilöllä on merkittävä rooli avoimen ilmapiirin luomisessa ja motivoinnissa, että henkilöstö tuo esille työhön liittyvät riskit ja yhdessä mietitään toimenpiteet asioiden korjaamiseksi ja kehittämiseksi.

Asiakasturvallisuuden riskien hallintaa ovat esimerkiksi lastenkodin työtä ohjaavat prosessit, yhtenäiset toimintatavat ja hyvät käytänteet, kirjaamiskäytänteet, asiakkaan tietojen ja tilanteen tiedonkulun varmistaminen.

Riihenkulman lastenkodissa on käytössä ISBAR-raportointimenetelmä, jolla varmistetaan lasten hoidon- ja kasvatuksen kannalta tärkeiden ja keskeisten tietojen siirtyminen työntekijöiden vuoronvaihdossa. Raportoinnissa edetään strukturoidusti niin että raportin antaja käy kohta kohdalta läpi asiat ja häntä ei keskeytetä. Lopuksi raportin saajat voivat esittää tarkentavat kysymykset. Raportointimenetelmän avulla lisätään myös asiakasturvallisuutta.

Arjen hallinnassa ja riskien ennakoinnissa tehdään jatkuvasti suunnitelmallista työtä tiimeissä ja tarkastetaan toimintamalleja. Osastoilla arjen struktuurit luovat turvallisuuden tunnetta lapsille ja yksilöllisesti huomioidaan lasten erityispiirteet sekä tarpeet. Hoitohenkilökunnan yhteiset toimintalinjat tukevat lasten hoitoa ja kasvatusta. Lasten hoitoa ja kasvatusta suunnitellaan lastenkodin rakenteisiin sovitussa Tarve-kokouksessa säännöllisesti, johon osallistuu koko tiimi, lähiesihenkilö, lastenkodin johtaja, psykologi ja ostopalvelulääkäri. Tarve-kokous on strukturoitu kokous, johon jokainen omalta osaltaan valmistautuu.

Työntekijät ilmoittavat havaitsemansa epäkohdat, vaaratapahtumat tai niiden uhat omalle esihenkilölleen lähtökohtaisesti käytössä olevien järjestelmien kautta (HaiPro, SPro ja Työsuojelupakki). Vaaratapahtumien, havaittujen epäkohtien ja läheltä piti -tilanteiden käsittelyyn kuuluu niiden puheeksi ottaminen, kirjaaminen, analysointi, tarvittavat toimenpiteet ja raportointi. Vastuu riskien hallinnassa ja saadun tiedon hyödyntämisessä kehittämiseen on osaston lähiesihenkilöllä. Lähiesihenkilö keskustelee myös lastenkodin johtajan kanssa sellaisista turvallisuuteen liittyvistä asioista, jotka tarvitsevat viedä eteenpäin. Työntekijöiden vastuulla on epäkohtien tunnistaminen arjen työssä, niihin reagointi ja tiedon saattaminen johdon käyttöön. Esihenkilö vastaa käytäntöjen luomisesta asiakasturvallisuustyön toteutumisen tueksi.

Vaaratapahtumien ja epäkohtien käsittelyyn kuuluu avoin ja rakentava keskustelu työntekijöiden, asiakkaan ja tarvittaessa omaisten ja läheisten kanssa. Avoin ja rakentava keskusteluilmapiiri tukee hyvän turvallisuuskulttuurin rakentamista lastenkodissa. Jos tapahtuu vakava, mahdollisesti korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, asiakasta tai omaista informoidaan korvausten hakemisesta.

4.1.2 Epäkohtien ja vaaratapahtumien käsittely ja raportointi

	Käsittelyfoorumi	Käsittelyn tiheys	Vastuuhenkilö	Käsittelyfoorumi
Haipro	Osastojen tiimit	2 krt/kk	Lähiesihenkilö	
	Lastenkodin esihenkilökokous	1 krt/kk	Lastenkodin johtaja	
	Lastenkotitoiminnan esihenkilökokous	1 krt/kk	Lastenkotitoiminnan päällikkö	
SPro	Osastojen tiimit	2 krt/kk	Lähiesihenkilö	
	Lastenkodin esihenkilökokous	1 krt/kk	Lastenkodin johtaja	
	Lastenkotitoiminnan esihenkilökokous	1 krt/kk	Lastenkotitoiminnan päällikkö	
Työsuojelupakki	Osastojen tiimit	2 krt/kk	Lähiesihenkilö	
	Lastenkodin esihenkilökokous	Joka toinen kuukausi	Lastenkodin johtaja	

4.2 Vakavien vaaratapahtumien selvittely

Vakavien vaaratapahtumien ja epäkohtien tarkempaan selvittelyyn on toimialalla käytössä erillisessä toimintaohjeessa (TOIM028), Vakavien vaaratapahtumien selvittely potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiseksi Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa) kuvattu menettelytapa ja selvittelyprosessi. Erityistä huomiota kiinnitetään toiminnan kehittämiseen vaaratapahtumien ja epäkohtien selvittelyn pohjalta. Vakavassa vaaratapahtumassa tai epäkohdassa asiakkaalle on aiheutunut tai melkein aiheutunut merkittävää haittaa tai huomattavaa pysyvää haittaa tai hänen henkeensä tai turvallisuuteensa on kohdistunut vakava vaara. Vakava vaaratapahtuma tai epäkohta on voinut myös kohdistua suureen joukkoon ihmisiä. Vakava haitta tarkoittaa kuolemaan johtanutta, henkeä uhannutta, sairaalahoidon aloittamiseen tai jatkamiseen johtanutta, pysyvään tai merkittävään vammaan ja toimintaesteisyyteen tai –kyvyttömyyteen johtanutta tilannetta tai muuta erityisen vakavaa tapahtumaa.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimissa on käytössä sekä Haipro:ssa, että Spro:ssa vakavien vaaratapahtumien ja epäkohtien selvittely –osio. Toimintaohje ”Vakavien vaaratapahtumien selvittely” ohjeistaa selvittelyprosessin tarkemmin.

Tukea vakavien vaaratapahtumien selvittelyyn annetaan hallinnon Laadun ja valvonnan tuki –yksiköstä. Vakavan vaaratapahtuman yhteydessä on tärkeää huomioida kaikki

asianosaiset ja järjestää tarpeen mukaan kiireellisesti tukea asiakkaan lisäksi hänen läheisilleen sekä asiakkaan prosessissa ja/tai tilanteessa mukana olleille työntekijöille.

Vakavan vaaratapahtuman johtaminen ja selvittelyprosessi on aina esihenkilöiden vastuulla lastenkodissa. Selvittäminen alkaa välittömästi ja toimenpiteisiin ryhdytään viipymättä. Lastenkodin johtaja on yhteydessä lastenkotitoiminnan päällikköön tapahtumasta. Tarvittaessa järjestetään kriisiapua tarvitseville ja asiaa selvitetään kaikkien asianosaisten kanssa viipymättä. Esihenkilöiden hyvä yhteistyö ja käsittely henkilöstön kanssa auttavat tunnistamaan vakavat vaaratapahtumat sekä suunnittelemaan toimenpiteet, jotta jatkossa ei samanlaista tilannetta pääse toistumaan.

4.3 Asiakkaiden ja potilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen

Lastenkodissa asuvien lasten hyvinvoinnin edistäminen ja heidän toimintakyvystään ja -edellytyksistään huolehtiminen on osa asiakasturvallisuutta. Lasten toimintakyvystä arjessa sekä yleisvoinnista ja sosiaalisista mahdollisuuksista huolehtiminen on osa vaaratapahtumien ennaltaehkäisyä.

4.3.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Sijoitukseen tullessaan monilla lapsilla on toimintakyvyssä, toiminnanohjauksessa ja psyykkisessä voinnissa merkittäviä puutteita. Lastenkodin tehtävänä on tukea lasta arjessa ja kartoittaa lapselle kaikki ne tukikeino, joilla lapsen toimintakykyä ja kasvua sekä kehitystä voidaan edistää.

Lasten perusterveydenhuolto on järjestetty kunnallisessa terveydenhuollossa. Myös äkilliset sairastumiset hoidetaan omalla terveysasemalla. Lapsen tullessa sijoitukseen lapselle järjestetään perusterveydestarkastus, mikäli ei ole tietoa siitä, että lapselle olisi tällainen tehty lähiaikoina. Lasten hampaiden kunnosta huolehtii kunnallinen suun terveydenhuolto.

- Louhikkotien pienyksikön lähiterveysasema: Jakomäen terveysasema, os. Vuorensyrjä 8
- Riihenkulman pienyksikön lähiterveysasema: Malmin terveysasema, os. Talvelantie 4
- Tilanhoitajankaaren pienyksikön lähiterveysasema: Pihlajamäen terveysasema, os. Meripihkatie 8

Kun oma terveysasema on kiinni, lapsi viedään hoitoon seuraavasti:

- alle 16-vuotiaat lapset: Uusi lastensairaala, Stenbäckinkatu 9, Helsinki, p. 09-4711
- yli 16-vuotiaat lapset: Malmin sairaala ja päivystys, Talvelantie 6, Helsinki, p. 09-31067204

Riihenkulman lastenkodissa monilla lapsista on joko lasten- tai nuorisopsykiatrian poliklinikan hoitokontakti erityissairaanhoidossa. Psykiatrian kanssa järjestetään säännöllisiä verkostokokouksia ja lapsen hoitava lääkäri tekee lapsen kokonaishoitosuunnitelman.

Virka-aikana alle 13-vuotiaiden lasten kiireellisissä psykiatrian konsultaatioasioissa päivystyspuhelimena toimii numero p. 050-4279054. Virka-aikana 13–18-vuotiaiden

lasten kiireellisissä psykiatrian konsultaatioasioissa päivystyspuhelimena toimii numero p. 0947180400. Pääsääntöisesti kuitenkin tavoitellaan lapsen omaa hoitavaa lääkäriä.

Virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä lapsen psykiatrisissa päivystysasioissa toimii konsultaatiopuhelin p. 050-4279054. Johon voi olla yhteydessä kaikkien alle 18-vuotiaiden asioissa.

Riihenkulman lastenkodissa nepsy-lasten toimintakyvyn tukemisessa on erityispiirteitä. Hoito- ja kasvatustyö on yksilöllisesti suunniteltua, jossa huomioidaan lapsen tuen tarpeet ja vahvuudet, joita hyödynnetään kuntouttavassa hoidossa. Lapsen tavoitteet määritetään yleensä puoleksi vuodeksi kerrallaan ja tavoitteellista hoitoa toteutetaan mm. ratkaisukeskeisen nepsy-valmennuksen avulla. Nepsy-lasten kohdalla arkea tukee vahvat struktuurit, ennakointi ja tauottaminen. Nämä ovat keskeisiä asioita lapsen psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Osastolla arjessa hoitohenkilökunta toteuttaa lasten hoitoa ja kasvatusta yhteisten toimintatapojen ja linjausten mukaisesti. Lastenkodin psykologi työskentelee tiiviisti lapsen, tämän perheen ja hoitohenkilökunnan tukena. Konsultoiva ostopalvelulääkäri (osaamisalana nepsy, kehitysvamma ja mielenterveys) osallistuu tarpeen mukaan lapsen hoidon suunnitteluun hoitohenkilöstön kanssa ja tapaa lapsia tarvittaessa. Vaativan tason osastolla työskentelee toimintaterapeutti, joka tekee lapsikohtaista toimintakyvyn arviointia osana hoito- ja kasvatustyötä

Riihenkulman lastenkodissa käytetään SDQ-mittaria lapsen hyvinvointitilanteen kartoittamisessa säännöllisesti. SDQ (Strengths and Difficulties) on kansainvälisesti laajasti käytössä oleva standardoitu mittari. SDQ kartoittaa yksilön tunne-elämän oireita, käytösoireita, yliaktiivisuuden tai tarkkaavaisuuden oireita, kaverisuhteiden ongelmia ja vahvuuksia sekä mahdollisten oireiden tai vaikeuksien vaikutusta yksilön elämään. SDQ-kyselyyn vastaa lapsi, vanhemmat ja hoitava tiimi. Kyselyn tuloksia analysoi lastenkodin psykologi, joka purkaa tulokset yhdessä lasta hoitavan tiimin kanssa. Omaohjaaja käy lapsen kanssa läpi tulosta ja vanhemmilla on mahdollisuus käydä tulokset lastenkodin psykologin kanssa läpi.

4.3.2 Ravitsemus

Lasten ravitsemuksessa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisemia suosituksia ja niihin perustuvia oppaita huomioiden yksilölliset tarpeet. Lasten riittävä ravinto ja nesteen saanti sekä ravitsemuksen taso ovat tärkeitä ja niitä seurataan sekä arvioidaan hoitohenkilöstön toimesta säännöllisesti. Hyvä ja monipuolinen ravitsemus on toimintakyvyn edellytys, joka turvaa päivittäisen elämän sujumisen ja parantaa elämänlaatua.

Lastenkodissa on säännölliset ruokailuajat lapsille, jotta lapset tietävät ennalta, milloin ruoka on tarjottavana. Ruoka valmistetaan ruokalistan mukaisesti osastoilla joko kotihuollon ohjaajan tai hoitohenkilöstön toimesta. Elintarvikkeet tilataan tukusta kotihuollonohjaajan toimesta. Työntekijöiltä vaaditaan hygieniapassi ja lastenkodissa on ruokahuollon omavalvontasuunnitelma. Lapsilta kysytään toiveita mitä ruokaa he haluaisivat, jotta lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ruokaan mitä tarjotaan lastenkodissa. Lasten erityistarpeet/rajoitukset ruokavaliossa huomioidaan ruoan valmistuksessa.

Riihenkulman lastenkodissa hoidetaan monia neuropsykiatrisilla häiriöillä oireilevia lapsia, joihin usein liittyy vahvasti myös syömiseen liittyvät erityispiirteet. Lisäksi lapsen psyykkiseen oireiluun voi liittyä vakavaa syömishäiriötä. Lapsi voi olla vakavasti ylipainoinen, alipainoinen tai muuten syömiseen liittyvät tavat ovat poikkeavia. Näillä lapsilla on toimintakyvyssä usein suuria puutteita. Lapsen ruokailuun kiinnitetään erityistä huomiota ja näissä tapauksissa on mahdollisuus konsultoida ravitsemusterapeuttia. Lastenkodissa pääperiaatteena on, että lapselle tarjotaan aina ruokaa, kun lapsella on nälkä, jotta perustarve tulee täytettyä ja huomioidaan lapsen tilanne.

4.3.3 Tartuntatautien ja infektioiden ennaltaehkäisy sekä hygieniakäytännöt

Riihenkulman lastenkodissa noudatetaan valtakunnallisia hygieniakäytäntöihin liittyviä säädöksiä, suosituksia ja ohjeita. Kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa henkilökunnan tulee noudattaa hygieniaoheita ja ajankohtaisia ohjeistuksia, jotka löytyvät toimialan sisäisiltä verkkosivuilta. Konsultaatioapua saa hygieniahoitajilta, epidemiologisesta toiminnasta sekä Helsingin sairaalan konsultoivilta infektiolääkäreiltä.

Jokaisessa toimintayksikössä on torjuttava hoitoon liittyviä infektioita (Tartuntatautilaki 17 §). Toimintayksikön johtajan vastuulla on varmistaa henkilöstön osaaminen ja yhteisesti sovittujen ohjeiden noudattaminen.

Lapsille opetetaan ja ohjataan hygieniataitoja lastenkodissa. Käsien pesua ohjataan lapsille hoitohenkilökunnan toimesta, jolla torjutaan myös tarttuvien tautien leviämistä. Pienyksiköiden viikko-ohjelmissa on suunniteltu lapsikohtaisesti siivouspäivät, pyykinpesut ja lasten kohdalla esim. suihkuun menoajat.

Monilla lastenkodin lapsista on suuria puutteita hygienian hoidossa heidän tullessaan sijoitukseen. Varsinkin lapsen huono hammashygienia aiheuttaa suuria terveydellisiä riskejä. Hygienian huono hoito liittyy paljon lapsen psyykkiseen hyvinvointiin tai neuropsykiatrisiin erityispiirteisiin.

Lasten yksilöllisissä hoito- ja kasvatussuunnitelmissa asetetaan tavoitteet ja keinot henkilökohtaisen hygienian hoidon parantamiseksi. Käytännössä ohjaajat huolehtivat ja ohjaavat lapsia hygienian hoidossa ikätasoisesti.

Lastenkodin ylläpitosiivous hoidetaan ostopalveluna viitenä päivänä viikossa. Lasten huoneiden siivouksesta yhdessä lapsen kanssa huolehtii hoitohenkilökunta toimien samalla esimerkkinä. Pyykkihuollosta huolehtii kotihuollonohjaaja ja hoitohenkilökunta. Kotihuollonohjaaja myös tekee muita kodinhuollollisia töitä.

Hoitohenkilökunnan kohdalla korostetaan hyvää käsihygieniaa ja tarttuvien tautien kohdalla myös käsihuuhteen käyttöä. Osastoilla on myös saatavilla kirurgisia suusuojaimia, joita suositellaan käytettävän lähikontaktissa lapsen kanssa silloin kun lapsella on limaisia eritteitä tuottava infektio. Käsihuhdetta on saatavilla henkilökunnan tiloissa, koska turvallisuussyistä sitä ei voi pitää esillä tiloissa missä lapset liikkuvat.

4.4 Lääkehoito

4.4.1 Lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoidon toteuttaminen

Turvallinen lääkehoito perustuu säännöllisesti seurattavaan ja päivitettävään lääkehoitosuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito – oppaassa (STM 2021) linjataan muun muassa lääkehoidon toteuttamiseen periaatteet ja siihen liittyvä vastuunjako sekä vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen lääkehoitoa toteuttavan yksikön on täytettävä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan turvallisen lääkehoidon kokonaisuutta ohjeistaa Turvallinen lääkehoito –toimintaohje (TOIM024) sekä toimintaohjeeseen liittyvä lääkehoitosuunnitelman mallipohja, jota palvelujen lääkehoitosuunnitelmatyöryhmät hyödyntävät päivittäessään omia lääkehoitosuunnitelmiaan. Yksiköiden lääkehoitosuunnitelmien tulee olla linjassa ko. palvelun lääkehoitosuunnitelman kanssa.

Ympäri vuorokautiseen sijaishuoltoon on laadittu yhteinen lääkehoitosuunnitelma, jota päivitetään vuosittain erillisen työryhmän toimesta. Lastenkodeissa toteutetaan luvanvaraista lääkehoitoa, joka edellyttää hoitohenkilöstöltä lääkehoitoluvan suorittamista. Helsingin kaupungin lääkehoitolupiin liittyvissä teoriaopinnoissa oppimisympäristönä käytetään LOVE:a (Lääkehoidon osaaminen verkossa) sekä 4

päivän kestoista erillistä lääkehoidon koulutusta. Lääkehoitolupakäytännöt on kuvattu tarkemmin lääkehoitosuunnitelmassa.

Lääkehoitosuunnitelman liiteosiossa jokainen toimintayksikkö kuvaa tarkemmin lääkehoidon toteuttamisen seurannasta ja arvioinnista vastaavat henkilöt, lääkkeiden säilyttämisen ja toteuttamisen tarkemmat vastuut, toimintayksikössä mahdollisesti säilytettävät riskilääkkeet ja lääkehoitoon liittyvät riskitekijät sekä niihin varautumiset.

Lastenkodin johtaja vastaa lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta. Esihenkilöllä on velvollisuus varmistaa ja seurata henkilökuntansa lääkehoitoon ja lääkinnällisiin laitteisiin liittyvää osaamista sekä toiminnan laatua. Lähiesihenkilö arvioi osastonsa työntekijöiden osaamista ja huolehtii, että osaamista seurataan, ylläpidetään ja kehitetään. Lähiesihenkilö seuraa, että lääkehoitoa toteuttaa vain ne työntekijät, joilla on tarvittavat luvat lääkehoidon toteuttamiseen.

Riihenkulman lastenkodissa työskentelee jokaisella osastolla sairaanhoitajia, joilla on päävastuu lääkehoidon toteutuksesta ja asiakaskohtaisista reseptien uusimisesta sekä lääkehoitokaapin sisällön ja siisteyden huolehtimisesta. Lastenkodin johtaja järjestää kaksi kertaa vuodessa sairaanhoitajille kehittämissiltapäivän, jossa lääkehoidon käytäntöjä kehitetään sekä varmistetaan lääkehoidon turvallisuuden ja laadun mukainen työskentely. Sairaanhoitajat auditoivat ristiin osastoittain lääkehoitokaapit kerran vuodessa, joiden tulokset käsitellään seuraavassa sairaanhoitajien tapaamisessa.

Lääkehoitoprosessiin liittyy eri vaiheissa riskejä. Lääkkeiden uusinta on voinut unohtua kiireen keskellä. Lääkkeiden ostoa varten pitää aina olla valmiina Bosti-ostotilauslappu, että lääkkeet saadaan haettua. Lääkkeet haetaan lähiapteekista ja toisinaan lääkkeitä ei saakaan, koska varastot apteekista ovat loppuneet. Työn organisoinnilla ja sairaanhoitajien vuoroilla pyritään ennaltaehkäisemään edellä mainittujen riskien syntymistä.

4.4.2 Rajattu lääkevarasto

Lastenkodissa ei voi olla rajattua lääkevarastoa. Lääkehoitokaapissa säilytetään asiakaskohtaisesti kaikki lääkkeet. Yhteisinä voivat löytyä ainoastaan lääkehiili, joditabletit ja kyypakkaus.

4.5 Laite ja tarviketurvallisuus

Lääkinnällisten laitteiden hallintaa määrittää toimintaohjeistus ”Lääkinnällisten laitteiden hallinnointi ja vaaratilanteista ilmoittaminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla”.

Laitehankinnat tehdään Helsingin kaupungin hankintasääntöjen mukaisesti ja niiden suunnittelussa ja hallinnassa on keskeistä lääketieteellinen ja hoitotyön asiantuntijuus. Laite- ja tarvikkehankinnat tehdään osastokohtaisesti tarpeiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimen lääkintälaitteiden vastaanottotarkastuksesta vastaa HUS:n lääkintätekniiikan keskus, joka vastaa myös Mequsoft-laiterekisteristä. Laitteiden huollosta huolehtivat HUS:n lääkintätekniiikan keskus sekä laitetoimittajat.

Käytössä olevien lääkinnällisten laitteiden tiedot viedään laiterekisteriin Mequsoft-järjestelmään. Laiterekisteriin kirjataan sijaintitiedot ja tarvittaessa huoltotiedot ja vaaratilanteet. Valtti-järjestelmästä tilatuista lääkinnällisistä laitteista löytyy laiterekisterin edellyttämä viivakoodi. Ympäri vuorokautisessa lasten kotitoiminnassa lääkinnällisiksi laitteiksi määritellyjä laitteita ovat mm. kuumemittarit, alkometrit, verenpainemittarit, verensokerimittarit ja pulssioksimetrit. Osastokäytössä olevat laitteet inventoidaan vuosittain.

Laitteita käytetään laitevalmistajan ohjeiden mukaisesti. Lääkinnällisiä laitteita käytävällä henkilökunnalle varmistetaan riittävä, turvallisen käytön edellyttämä osaaminen. Ympäri vuorokautisessa lasten kotitoiminnassa käytössä olevien

lääkinnällisten laitteiden osaaminen hankitaan perehdytyksen avulla. Sähköiset laitepassit otetaan käyttöön osana lääkinällisten laitteiden osaamisen varmistamista ja dokumentointia vuoden 2025 aikana.

Mahdollisista terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista aiheutuneet asiakasturvallisuuspoikkeamat ilmoitetaan Haipro-epäkohtajärjestelmän kautta.

Lastenkotitoiminnan lääkinällisten laitteiden vastuuhenkilö on lastenkotitoiminnan päällikkö Minna Pitkänen.

Lisätiedot sote.laitetiimi@hel.fi

5 Asiakkaan asema, oikeudet ja oikeusturva

5.1 Palveluihin hakeutuminen ja palveluiden saatavuuden määräajat

Riihenkulman lastenkotiin lapset tulevat sijoitukseen Helsingin kaupungin lastensuojelun asiakasohjausyksikön kautta. Sosiaalityöntekijä tekee palvelulähteen asiakasohjausyksikköön lapsen tarvitessa ympärivuorokautista sijaishuoltoa. Lastenkoti tekee arvion lapsen sopivuudesta vapaaseen paikkaan ja lapsiryhmään. Lastenkodin johtaja tekee päätöksen uuden lapsen ottamisesta lastenkotiin.

Lapselle ja huoltajille järjestetään tutustumiskäynti lastenkotiin ja yhteistyössä sosiaalityöntekijän ja huoltajien kanssa sovitaan lapsen muutosta. Huoltaja saa tutustumiskäynnillä Riihenkulman lastenkodin esitteen ”Lastenkodin hyvät käytänteet” johon voi tutustua myös myöhemmin rauhassa. Lapselle annetaan tutustumiskäynnillä Riihenkulman lastenkodissa tehty esite lastenkodin toiminnasta. Esitteen tekemiseen on osallistunut lastenkodin lapsia.

5.2 Asiakkaan hoidon suunnittelu

Riihenkulman lastenkodissa lapsen kuntouttava hoito perustuu suunnitelmallisuuteen sekä hoidon vaikutusten arviointiin. Hoidon ja kasvatuksen suunnittelussa huomioidaan lapsen tarpeet ja toiveet.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle laaditaan asiakassuunnitelma, jonka laadinnasta ja päivittämisestä vastaa lapsen vastuusosiaalityöntekijä. Asiakassuunnitelma tarkistetaan yhteistyössä huoltajan, lapsen ja lastenkodin kanssa. Suunnitelmaan kirjataan sijaishuollon tavoitteet ja tarkoitus, lapsen ja perheen tuen tarve sekä ne tukitoimet millä lapsen tarpeisiin pyritään vastaamaan.

Lastenkodin vastuulla on laatia ja päivittää puolen vuoden välein lapselle hoito- ja kasvatussuunnitelma, johon asetetaan tavoitteet ja keinot tavoitetyöskentelyn tueksi. Hoito- ja kasvatussuunnitelma pohjautuu asiakassuunnitelmaan. Suunnitelman laadinnassa on tärkeää ensin tunnistaa lapsen tuen tarpeet. Suunnitelma laaditaan Apotti asiakastietojärjestelmään yhteistyössä lapsen, huoltajien ja sosiaalityöntekijän kanssa. Lastenkodissa lapset saavat osallistua omien suunnitelmiensa tekoon ikätasoisesti. Omaohjaajat huolehtivat erityisesti lapsen osallisuuden toteutumisesta. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä vähintään 6 kuukauden välein ja jokaisen arviointi dokumentoidaan. Jokaisen osallisuus arviointiin toteutuu suunnitelmaan sisäänrakennetun arvioinnin avulla. Lisäksi

omaohjaajat tekevät lapsen kuukausiarvioinnin säännöllisesti kuuden viikon välein. Kuukausiyhteenveto pyritään laatimaan lapsen kanssa yhdessä Apottiin ja siihen kirjataan lapsen ajatuksia ja toiveita omasta hoidostaan.

Vaikuttavuuden arvioinnissa käytetään apuna myös SDQ-mittaria jokaisen lapsen kohdalla. SDQ-mittarin avulla kerätään tietoa vastaajien kokemuksesta lapsen psykososiaalisesta hyvinvoinnista. Kyselyyn vastaavat lapsi, huoltaja ja lastenkodin osaston hoitohenkilökunta. SDQ-mittarin tulokset analysoi lastenkodin psykologi. Vaikuttavuuden arvioinnilla nähdään, onko lastenkodin hoidolla pystytty vaikuttamaan lapsen kasvuun ja kehitykseen myönteisesti.

Riihenkulman lastenkodissa lapsen hoitoa ja kasvatusta arvioidaan ja uudelleen suunnataan jokaisessa tiimissä säännöllisesti järjestettävällä Tarve-kokouksessa. Kokoukseen osallistuu osaston tiimi ja lähiesihenkilö, lastenkodin johtaja ja psykologi sekä ostopalvelulääkäri, jonka osaamisala on lastenkodin profiilimukainen. Kokouksen rakenne on strukturoitu, jonka avulla huolehditaan lapsen tilanteen arvioinnista ja suunnittelusta sekä moniammatillisuuden toteutumisesta.

Lastenkodin lapset käyvät suunnitelluissa kotiharjoittelussa vanhempien luona. Kotiharjoitteluita varten laaditaan yhdessä vanhemman ja lapsen kanssa kotiharjoittelusuunnitelma. Kotiharjoittelun jälkeen tehdään yhdessä arviointi sen onnistumisesta ja yhdessä sovituista tavoitteista.

Riihenkulman lastenkodissa on Excel-taulukko seurantavälineenä, jolla seurataan lasten suunnitelmien ja arviointien toteutumisesta. Excel-taulukkoon omaohjaajat merkitsevät sovitulla aikavälillä tehdyt kuukausiarvioinnit sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmat. Lisäksi seurataan omaohjaaja-aikojen toteutumista säännöllisesti. Lähiesihenkilö vastaa hoito- ja kasvatussuunnitelmien tarkastamisesta ja aktiiviseksi saattamisesta Apotti asiakastietojärjestelmässä. Lisäksi seurataan, että suunnitelmat ja arvioinnit on lähetetty huoltajille. Sosiaali- ja terveyden huollon valvontalaki (1.1.2024 tullut voimaan) velvoittaa sotealan palveluiden tuottajien omavalvontaan, joka edistää asiakasturvallisuutta ja palvelun laatua. Riihenkulman lastenkodissa valvontalain mukaista omavalvontaa tehdään lähiesihenkilöiden kanssa sovituista seurattavista asioista ja lähiesihenkilöt raportoivat asioiden toteutumisesta neljä kertaa vuodessa yhteisissä tapaamisissa.

5.3 Asiakkaan itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Lastenkodissa jokaisella lapsella on oma huone, jossa lapsi voi vapaasti olla omissa rauhassa. Henkilökunnalla on oikeus mennä huoneeseen tarvittaessa mutta lapsen yksityisyyttä kunnioittaen. WC ja pesutilat ovat sisältäpäin lukittavia. Lapset saavat vaikuttaa oman huoneensa sisustamiseen ja tuoda omia tavaroita viihtyisyyden lisäämiseksi. Lapsen huone sisustetaan pääosin paloturvallisilla tekstiileillä.

Lasten koskemattomuutta kunnioitetaan niin pitkälle kuin mahdollista. Lapsen henkilökohtaista oikeutta, vapautta ja koskemattomuutta voidaan rajata ainoastaan lastensuojelulain mukaisilla rajoitustoimenpiteillä, joista tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset ja dokumentoinnit. Mikäli lapsi käytöksellään tai toiminnallaan vaarantaa omaa tai muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta voidaan puuttua hänen koskemattomuuteensa lastensuojelulain mukaisilla rajoitustoimenpiteillä.

Lastenkodin lasten säännöillä turvataan kaikkien oikeutta koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Työntekijöille suunnatuilla kasvatuksellisilla toimintaohjeilla työntekijät pystyvät toimimaan kaikkien lasten suhteen oikeudenmukaisesti ja itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Lapset saavat viikoittain käyttövaroja, joihin lapsilla on itsemääräämisoikeus.

Ympäri vuorokautista lastensuojelun laitoshoidon toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta henkilön itsemääräämisoikeutta. Lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä voidaan kohdistaa ainoastaan sijaishuollossa olevaan ja laitoshoidon sijoitettuun lapseen. Pysyohje 124 ohjaa lastensuojelulain mukaisten rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Asiakkaan hoito ja huolenpito perustuvat ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja yhteisymmärrykseen. Rajoitustoimenpiteille on aina oltava laissa säädetty peruste ja sosiaalihuollossa itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun asiakkaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua. Rajoitustoimenpiteistä tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset Apottiin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mahdolliset rajoitustoimenpiteet toteutetaan lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Lastenkotitoiminnassa on laadittu tarkempi menettelytapaohje rajoitustoimenpiteiden tekemiseen työntekijöiden tueksi, joilla varmistetaan päätösten asianmukaisuus. Rajoitustoimenpiteiden päätöksenteko oikeutta on delegoitu lähiesihenkilöille ja ohjaajille johtajan päätöksellä. Yhteydenpidon rajoittamispäätöksen tekemiseen on oikeus vain johtajalla.

Työntekijät saavat koulutuksen rajoitustoimenpiteiden tekemiseen sekä sisällölliseen osaamiseen. Rajoitustoimenpidepäätöksiä tehdessä tulee selvittää lapsen ja huoltajien mielipide toimenpiteestä. Lapset tarvitsevat useamman kerran keskustelua rajoitustoimenpiteen tarkoituksesta ja sen vaikutuksesta lapsen elämään. Rajoituspäätöksestä dokumentoidaan Apotti asiakastietojärjestelmään lapsikohtainen rajoituksen arviointi, jossa arvioidaan rajoituksen vaikuttavuutta. Arviointia tulee käydä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa.

Yhteydenpidon rajoittaminen tulee tehdä aina reaaliaikaisesti. Arkisin yhteydenpidon rajoittamisen päätöksen tekee Riihenkulman lastenkodin johtaja tai lapsen vastuusosiaalityöntekijä. Viikonloppuisin yhteydenpidon rajoittaminen on turvattu YPR-varallaolijalla, joka koostuu neljän lastenkodin (Riihenkulma, Malmi, Teinilä ja Hyvönen) varallaoloringistä. Viikonloppuisin ja juhlapäyhinä varallaolija on saatavilla ympäri vuorokautisesti.

5.4 Asiakkaiden, potilaiden ja läheisten osallisuus

Riihenkulman lastenkodissa lapsi/huoltajat/vanhemmat ovat vahvasti osallisena omassa palveluprosessissaan. Lapsen ja huoltajien osallisuus on kuvattuna kasvatusvastuullisissa. Lapsella ja vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa lasta koskeviin asioihin ja heidän mielipiteitään kuullaan arjessa. Lastenkodista pidetään säännöllisesti yhteyttä vanhempiin ja informoidaan heitä koskevista asioista. Vanhemmilla on myös mahdollisuus käydä lastenkodissa sovitusti.

Suunnitelmat laaditaan yhdessä lapsen/perheen kanssa. Kuukausi yhteenvedot tehdään yhdessä lapsen kanssa ja lapsen oma näkökulma kulkee läpi koko yhteenvedon. Suunnitelmat ja kuukausiyhteenvedot toimitetaan huoltajille. Omaohjaaja toimii lapsen mielipiteen varmistajana ja esille tuojana, mikäli lapsi ei itse siihen kykene.

Vanhempien ja muun läheisverkoston kanssa tehdään suunnitelmallisesti yhteistyötä ja tukityötä. Työskentelystä sovitaan perheen kanssa, jotta se vastaa perheen tarpeisiin parhaiten. Työskentelyyn perheen kanssa osallistuu pääsääntöisesti lähiesihenkilö, omaohjaaja ja sovitusti myös psykologi. Perheiden kanssa tehtävän työ yhtenä

tavoitteena on löytää perheen vahvuudet käyttöön. Työskentely perheen kanssa voi olla vanhempien tapaamista yhdessä tai erikseen, omaohjaaja työskentelyä toiminnallisesti yhdessä vanhemman ja lapsen kanssa tai perheen kotona käymistä yhdessä lapsen kanssa.

Riihenkulman lastenkodissa järjestetään myös kerran vuodessa perheleiri, johon osallistuu 6–7 perhettä. Perheleirin yhtenä tarkoituksena on myös vahvistaa osallisuuden kokemusta. Perheleirillä on järjestetty myös vanhempainryhmä vertaistukena vanhemmille.

Riihenkulman lastenkodissa järjestetään kerran vuodessa lasten ja aikuisten kehittämispäivä. Kehittämispäivässä on ollut erilaisia teemoja, joita pohditaan yhdessä lasten kanssa ja miten lastenkodin toimintaa voisi kehittää. Lasten kanssa on pohdittu mm. mitkä asiat ovat lapsille tärkeitä ja mihin he haluavat vaikuttaa.

Lastenkodin osastoilla järjestetään lastenkokouksia viikoittain, joissa kuullaan lasten toiveita arjen toiminnan suhteen. Lastenkokousten lopuksi lapset voivat täyttää viikkokyselyn, jossa lapset antavat palautetta lastenkodin arjesta. Lastenkokouksessa käsitellään arjen sujumista ja miten sitä voitaisiin parantaa, että kaikilla olisi hyvä olla.

Kaikessa toiminnallisuudessa ja sen suunnittelussa lapset ovat vahvasti osallisia. Lasten toiveesta on järjestetty leirejä ja retkiä ja lapset saavat olla mukana suunnittelussa. Lapsen osallisuus suunnittelussa vahvistaa toimijuutta.

Tuemme vahvasti lapsen osallisuutta omaan arkeen liittyvissä valinnoissa, kuten harrastustoiminnan suunnittelussa, peruskoulupaikan ja jatko-opintojen valinnassa kuin vaikkapa siinä ketä läheisverkostostaan lapsi haluaa tavata. Lastenkodissa tuemme ja kannustamme lasta motivoivalla keskustelulla tekemään elämässään sellaisia valintoja, jotka ovat hyvän elämän edellytyksiä unohtamatta kuitenkaan sitä, että jokainen on oman elämänsä päättäjä. Teemme selväksi jokaiselle lapselle ja nuorelle, että me uskomme heidän kykyynsä kasvaa ja kehittyä sekä pärjätä elämässään eikä koskaan ole liian myöhäistä valita toisin, vaikka arki ei sillä hetkellä sujuisikaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Kirjaamisen kannalta osallisuus toteutetaan noudattamalla Helsingin kaupungin lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä tehtyjä linjauksia siitä, mikä on laadukasta kirjaamista. Lastenkotitoiminnan osalta linjaus edellyttää lapsen äänen näkymistä kaikessa dokumentoinnissa. Lapsen näkemyksiä kirjataan päivittäiskirjauksissa lapsen yksilöllinen tilanne huomioon ottaen joko lapsen kanssa yhdessä, tai työntekijä kirjaa lapsen kanssa työvuorossa käytyjen keskustelujen pohjalta lapsen esiin tuomia asioita.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen ja huoltajan/huoltajien kanssa ja he myös arvioivat suunnitelmaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hoito- ja kasvatussuunnitelmien pohjalta arvioidaan säännöllisesti hoidon vaikuttavuutta. Hoidon vaikuttavuutta ja yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioivat säännöllisesti lapsi, huoltaja/huoltajat, vastuusosiaalityöntekijä ja lastenkodin hoito- ja kasvatushenkilökunnan edustaja. Kuukausiyhteenvedossa tarkastellaan yhdessä lapsen kanssa hoito- ja kasvatussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista arviointijaksolla ja siihen kirjataan lapsen oma sanallinen arvio niiden toteutumisesta.

5.5 Palautekanavat ja tiedon hyödyntäminen

Riihenkulman lastenkodissa lapsille järjestetään viikoittain jokaisella osastolla lastenkokous. Lastenkokouksista laaditaan muistio. Lastenkokouksissa lapsilta kysytään toiveita toiminnan järjestämiseksi. Jokaisen lasten kokousten lopuksi lapsilla on mahdollisuus vastata anonyymiin viikkokyselyyn. Viikkokyselyssä lapsilta kysytään osallisuudesta, lastenkodin arjesta, hyvästä kohtelusta, ohjaajilta saadusta tuesta ja kahdenkeskisestä ajasta. Palautekyselyistä nousseista asioista osaston lähiesihenkilö

vie tarvittaessa tiimiin yhteiseen keskusteluun toiminnan kehittämiseksi. Lasten kyselyiden palautteita käsitellään joka toinen kuukausi lastenkodin esihenkilökokouksessa ja tarvittaessa sovitaan toimenpiteistä.

Lasten vanhemmilta tulleisiin palautteisiin vastataan viimeistään 7 vrk sisällä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin tilanteen selvittämiseksi ja toiminnan korjaamiseksi. Lapsen huoltaja/huoltajat antavat myös palautetta kuuden kuukauden välein järjestettävässä lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmaneuvottelussa, jossa arvioidaan koko sijoitusta ja siinä onnistumista.

5.6 Sosiaali- ja potilasasiavastaava

Asiakas voi olla yhteydessä sosiaali- ja potilasasiavastaavaan, jos on tyytymätön saamaansa hoitoon, kohteluun tai palveluun sosiaali- ja terveydenhuollossa tai tarvitsee neuvoja oikeuksistaan sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavaan voivat olla yhteydessä myös asiakkaiden ja potilaiden omaiset ja muut läheiset, helsinkiläiset sekä yhteistyötahot. Sosiaali- ja potilasasiavastaavan tehtävä on neuvova ja ohjaava. Sosiaali- ja potilasasiavastaava ei tee päätöksiä eikä ota kantaa lääketieteelliseen hoitoon. Palvelu on maksutonta.

Jokaisessa palveluyksikössä on oltava esillä sosiaali- ja potilasasiavastaavan yhteyshenkilö. Niiden ajantasaisuuden varmistaminen on yksikön esihenkilön vastuulla.

Asiakasneuvonta on puhelinnumerossa 09 3104 3355. Suojattua sähköpostia voi lähettää linkistä <https://securemail.hel.fi>. Sähköpostiosoite on sosiaali.potilasasiavastaava@hel.fi. Postiosoite on PL 6060, 00099 Helsingin kaupunki. Henkilökohtaisesta tapaamisesta sovitaan aina etukäteen. Lisätietoa sosiaali- ja potilasasiavastaava palvelusta saa internetsivuilta osoitteesta www.hel.fi/sosiaali-ja-potilasasiavastaava.

5.7 Muistutukset ja kantelut

Muistutus tehdään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yksikön vastuuhenkilölle tai johtavalle viranhaltijalle. Muistutus on vapaamuotoinen, eikä sen tekeminen rajoita asiakkaan oikeutta hakea muutosta siten kuin siitä on erikseen säädetty. Muistutuksen tekeminen ei myöskään vaikuta asiakkaan oikeuteen kannella asiasta sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille. Potilaslain 10 §:n mukaan ”jos muistutusta käsiteltäessä ilmenee, että potilaan hoidosta tai kohtelusta saattaa seurata potilasvahinkolaissa tarkoitettu vastuu potilasvahingosta, on potilasta neuvottava, miten asia voidaan panna vireille toimivaltaisessa viranomaisessa tai toimielimessä”. Neuvontaa potilasvahinkoasioissa annetaan muulloinkin kuin muistutuksen yhteydessä. Hallintolain mukaan muistutukseen on annettava vastaus ilman aiheutonta viivytystä. Asiakkaalle on pyynnöstä kerrottava vastauksen arvioitu antamisajankohta ja vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Asiakasta voi ohjata tekemään muistutuksen Helsingin lomakepohjalle (linkki: <https://www.hel.fi/static/sote/lomakkeet/301-290-muistutus-fi-sv.pdf>)

Toimialatasolla vastausten ja selvitysten laatiminen muistutuksiin ja kanteluihin on kuvattu toimialan ohjeessa PYSY038.

Lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä muistutuksiin vastaa lastensuojelun johtaja yhdessä sen yksikön päällikön kanssa, jota muistutusasia koskee. Kanteluasioissa lastensuojelun ja perhesosiaalityön kokoavan selvityksen antavat niin ikään lastensuojelun johtaja ja ao. päällikkö. Muistutuksiin ja kanteluihin vastaamisen vaiheet palvelussa on mallinnettu, ja vastausten valmisteluun nimetty valmistelijat. Muistutus- ja kanteluasioista nousevat havainnot käsitellään kuukausittain lastensuojelun ja perhesosiaalityön asiakasturvallisuuskokouksessa.

Riihenkulman lastenkodissa tarvittaessa ohjataan huoltaja tekemään muistutus, mikäli asia ei muuten selviä esim. keskustelemalla ja asioita muuttamalla. Mikäli lastenkodin toiminnassa on jotain sellaista, mikä vaatii kehittämistoimenpidettä, asia käsitellään myös lasta hoitavassa tiimissä.

6 Henkilöstö

Riihenkulman lastenkodissa on moniammatillinen ja yksikön asiakastarpeita vastaava henkilöstö. Riihenkulman lastenkodissa työskentelee hoitohenkilöstöä yhteensä 39 ja sen lisäksi lastenkodin johtaja ja kotihuollonohjaaja. Henkilöstömitoitus on osastoilla vähintään erityistasolla 1,5 ja vaativalla tasolla 1,8. Tarvittaessa henkilöstöä lisätään, kun lapsille järjestetään muun muassa tehostetun hoidon jaksoja, jolloin lapsen hoitoa tiivistetään ja vastataan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin intensiivisemmin.

6.1 Ammatinharjoittamisen edellytykset ja valvonta

Palvelujen lainmukaisuuden keskeinen osatekijä on osaava ja koulutettu henkilöstö, jolla on riittävä ammatti- ja kielitaito tehtävänsä hoitamiseksi ja täydennyskoulutusmahdollisuudet ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Lainmukaisten pätevyysvaatimusten tulee täytyä. Terveys- ja turvallisuuden ammattien harjoittamisen vaatimukset on säädetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Sosiaalihuollon ammattien harjoittamisesta säädetään laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015). Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tulee niin ikään rekisteröityä Valviran ammattihenkilörekisteriin. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa toimiminen edellyttää koulutuksen ja Valviran laillistuksen tai rekisteröinnin lisäksi riittävää ammattitaitoa ja riittäviä tietoja, riittävää kielitaitoa sekä sitä, että henkilö kykenee terveydentilansa ja toimintakykynsä puolesta toimimaan ammatissaan.

Lastenkodin osaston lähiesihenkilö vastaa siitä, että vuorossa on riittävästi henkilöstöä ja että henkilöstö täyttää lainsäädännössä asetetut edellytykset. Tarvittava henkilöstömäärä riippuu lasten hoidon ja kasvatuksen intensiteetistä, määrästä ja toimintaympäristöstä. Sijaisia käytettäessä tulee varmistua riittävän ammattihenkilöstön määrästä sekä sijaiskelpoisuuksien täytymisestä ja tarvittavasta kelpoisuudesta vailla olevan sijaispätevän henkilön ohjauksesta ja valvonnasta työtehtävissä. Lastenkodissa on oma sijaisten lista, josta sijaisia kutsutaan tarvittaessa töihin. Sijaiset haastatellaan esihenkilöiden toimesta ja varmistetaan kelpoisuus sekä soveltuvuus.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ohjeistuksen mukaan työnantaja tarkistaa ennen päätöstä palvelukseen ottamisesta, että palkattavalla henkilöllä on tutkinnon lisäksi myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran rekisteröinti. Sosiaali- ja terveystoimi edellyttää, että sekä laillistetut että nimikesuojatut ammattihenkilöt on merkitty Valviran rekisteriin.

Palveluntuottajan tulee pyytää ja on oikeus pyytää työhön otettavalta henkilöltä nähtäväksi rikosrekisteriotte, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, joka kestää yhden vuoden aikana yhteensä vähintään kolme kuukautta. Työnantajalla on myös oikeus pyytää otetta, jos työsuhde kestää enintään 3 kuukautta. Rikosrekisteriotteen esittäminen työskennellessä lastenkodissa perustuu laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lastenkodin johtaja vastaa henkilöstön rikostaustan selvittämisestä ja on velvollinen osoittamaan tarvittaessa toteutetun taustojen selvityksen.

Virkaan tai virkasuhteeseen nimittämisen edellytyksenä on, että henkilö on pyynnöstä toimittanut viranomaiselle nähtäväksi otteen rikosrekisteristä. Jollei virkaa täytettäessä tai työsopimusta tehtäessä ole käytettävissä rikosrekisteriotetta, valinta on suoritettava

ehdollisena ja valinnan vahvistaminen on ratkaistava vasta sitten, kun ote on esitetty. Rikostaustan selvittämiseksi esitetty rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimessa on ammattihenkilöille määritelty kelpoisuusvaatimukset, jotka ilmoitetaan aina työpaikkailmoituksessa. Työntekijöiden soveltuvuus ja luotettavuus työtehtäviin arvioidaan rekrytointitilanteessa. Opiskelijoiden toimimisesta sijaisina, palkkaamisesta ja oppisopimuksista on omat ohjeensa. Helsingin sosiaali- ja terveyspalveluissa toteutetaan myös kansainvälistä eettistä rekrytointia, jota koskien on erilliset ohjeet.

Huolellisella ja laadukkaalla rekrytointimenettelyllä ja mahdollisilla henkilöturvallisuusselvityksillä ennalta ehkäistään riskejä, jotka voivat aiheutua lastenkotiin soveltumattoman henkilön rekrytoinnista. Riihenkulman lastenkodissa johtaja ja osaston lähiesihenkilö suunnittelevat yhdessä uuden työntekijän rekrytoinnin ja haastattelevat yhdessä tehtävään hakijat. Hyvin tehdyllä työpaikkailmoituksella saavutetaan tehtävästä kiinnostuneita ja soveltuvia henkilöitä. Haastattelutilanteita varten on käytössä haastattelupohjat. Lastenkotiin rekrytoitaessa hoitohenkilökuntaa on suuri merkitys soveltuvuudella, aikaisemmalla työskentelyllä sijaishuollossa ja työntekijän kyvyllä kohdata lapsia, joilla on erityisiä toiminnanohjauksen haasteita sekä vaikeita elämäkokemuksia takana.

6.2 Määrä, rakenne ja riittävyys

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena tulee olla, että lastenkodissa työskentelee aina oikea määrä tehtävään soveltuvia henkilöitä, joilla on tarvittava osaaminen sekä ennakoitua henkilöstön kehittämistarpeita. Lastenkodin henkilöstörakenteen suunnittelussa huomioidaan moniammatillisuus, joka tukee lasten hoito- ja kasvatustyötä.

Riihenkulman lastenkodin erityistason osastoilla työskentelee ohjaajia ja jokaisella osastolla on myös vähintään yksi sairaanhoitaja. Mitoitus erityistason osastoilla on vähintään 1,5. Vaativan tason osastolla työskentelee sosiaaliohjaajia, kaksi sairaanhoitajaa ja toimintaterapeutti. Vaativan tason osastolla mitoitus on 2,0. Riihenkulman lastenkodissa lähiesihenkilö vastaa kahdesta osastosta Louhikkotiellä ja Riihenkulmassa. Tilanhoitajankaaren pienyksikössä on yksi osasto.

Henkilöstön määrä ja rakenne		
Nimike	Määrä	Mitoitus (täytetään mikäli määritelty)
Lastenkodin johtaja	1	
Vastaava ohjaaja	2	
Johtava ohjaaja	1	
Sosiaaliohjaaja	5	
Ohjaaja	26	
Sairanhoitaja	7	
Toimintaterapeutti	1	

Kotihuollon ohjaaja	1	
Psykologi	1	
Yhteensä	44	

6.3 Perehtyminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilöstön osaaminen muodostuu perusammattitaidon ja täydennyskoulutusten lisäksi muun muassa työssäoppimisesta ja perehdytyksestä sekä ammattitaitoisesta kirjaamisesta. Riihenkulman lastenkodin henkilöstön kohdalla huolehditaan, että työsuhteen alussa uusi työntekijä saa hyvän perehdytyksen. Lastenkodissa on laadittuna perehtymismalli, johon on määritelty perehdytettävät asiat sekä kenen vastuulla asioiden perehdyttäminen on. Uuden työntekijän perehdyttämislomake löytyy sähköisesti ja siihen merkataan, kun asiat on perehdytetty. Työntekijä voi myös itse seurata perehdytyksen etenemistä lomakkeen avulla. Lähiesihenkilö vastaa uuden työntekijän perehdytysprosessista ja seuraa sekä arvioi sen etenemistä yhdessä työntekijän kanssa. Perehdyttämiseen osallistuvat myös muut hoitohenkilöstöön kuuluvat osastolla ja erityisesti nimetty perehdyttäjä.

Osaamisen johtaminen suunnitelmallisesti ja ennakoiden tukee laadukkaan ja turvallisen lastenkotihoidon toteutumista. Pysyvä, osaava henkilökunta on asiakasturvallisuuden kannalta kriittisen tärkeä ja siksi johtamisella tulee pyrkiä henkilöstön pysyvyyteen.

Riihenkulman lastenkodissa laaditaan vuosittain työntekijäkohtainen täydennyskoulutussuunnitelma Onni-keskustelun yhteydessä. Täydennyskoulutussuunnitelma dokumentoidaan myös täydennyskoulutusseurantataulukon.

Osaamisen kehittämiseen panostetaan paljon lastenkodissa, jotta asiakastarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin ja ennakoimaan tulevia osaamistarpeita toimintaympäristön muutoksissa. Lastenkotitoiminnan henkilöstölle on määritelty pakollisia koulutuksia osaamisen varmistamiseksi sekä asiakasprofiilin mukaiset täydennyskoulutukset huolehditaan lastenkodeittain. Henkilöstön koulutuksia seurataan täydennyskoulutustaulukolla, jonka täyttämistä vastaa osaston lähiesihenkilö. Lähiesihenkilö vastaa myös siitä, että jokainen työntekijä saa riittävän täydennyskoulutus määrän vuosittain.

Osaston lähiesihenkilö huolehtii myös kirjaamiseen liittyen henkilöstön riittävästä perehdytyksestä, osaamisen kehittämisestä ja lainmukaisuudesta. Lisäksi ammattihenkilöllä on velvollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtyä ammattitoimintansa koskeviin säädöksiin ja määräyksiin. Lastenkotitoiminnassa on laadittu yhteinen dokumentointiohje ja työntekijöille järjestetään kirjaamiseen liittyvää dokumentointikoulutusta vuosittain.

Organisaatio on velvollinen tuottamaan täydennyskoulutuksesta lakisääteiset tiedot. Helsingissä ne kertyvät Onni-järjestelmään jokaisen työntekijän kohdalla mistä työntekijä voi itse katsoa käytyä koulutuksensa. Onni-järjestelmästä löytyy koulutuskalenteri, jonka kautta työntekijät hakeutuvat koulutuksiin. Lisäksi Onni-järjestelmässä dokumentoidaan Onni-keskustelut (kehityskeskustelut), varhaisen tuen keskustelut sekä seurantakeskustelut. Henkilökunnalle järjestetään toimialan sisäisiä asiakas- ja potilasturvallisuuskoulutuksia esim. vaaratapahtumien ja epäkohtien ilmoittamiseen liittyen. Lisäksi henkilöstön käytössä on Asiakasturvallisuutta taidolla -verkkokoulutukset. Näiden koulutusten lisäksi on tarjolla esimerkiksi erillisiä ensiapu- ja infektioiden,

lääkehoidon ja tapaturmien ehkäisyyn sekä asiakkaan kohtaamiseen liittyviä koulutuksia.

Riihenkulman lastenkotiin on koulutettu useita työntekijöitä menetelmällisillä koulutuksilla kuten mm. ratkaisukeskeinen neuropsykiatrisen valmentaja, Haaste-toimintamalli (haastavan käyttäytymisen kohtaaminen), Art-menetelmä, Theraplay ja DKT.

6.4 Työhyvinvointi ja turvallisuus

Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota palvelujen henkilöstön hyvinvointiin, veto- ja pitovoimaan. Työhyvinvoinnin tueksi on tarjolla henkilöstöliikuntaa, kulttuuri- ja liikuntaetu, työterveyshuollon kattavat palvelut sekä työnohjausta. Lisäksi Oppiva-verkostossa on saatavilla kattavasti henkilöstön työnhyvinvointia tukevia kokonaisuuksia. Helsingin kaupungilla on myös selkeät rakenteet henkilön työkyvyn tukeen ja arviointiin sekä uudelleensijoittamiseen silloin, kun henkilö ei pysty jatkamaan enää aiemmissa työtehtävissään esimerkiksi jonkin tapaturman tai sairauden seurauksena. Kaikissa palveluissa on käytössä varhaisen tuen -keskustelumalli. Keskustelun järjestäminen työntekijän kanssa on esihenkilön vastuulla.

Riihenkulman lastenkodissa jokaisella osastolla laaditaan vuosittain työhyvinvointisuunnitelma, joissa yhdessä päätetään konkreettisista toimenpiteistä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Arviointia tehdään yhteisellä tapaamisella loppusyksystä, jossa on mukana henkilöstön edustajia jokaiselta osastolta, lähiesihenkilöt ja lastenkodin johtaja. Työhyvinvoinnin tilaa tutkitaan myös Kuntakymppi-kyselyllä joka toinen vuosi sekä Fiilari-kyselyllä joka toinen vuosi.

Lastenkodissa hoitohenkilökunta tekee vuorotyötä. Riihenkulman lastenkodissa on ergonominen työvuorosuunnittelu, jonka pääperiaatteet tukevat työssä jaksamista. Työvuorolistan suunnittelu vaiheessa työntekijöillä on mahdollisuus esittää toiveita. Työvuorosuunnittelussa myös pyritään huomioimaan henkilöstön henkilökohtaisen elämän erilaisia tilanteita. Työvuorosuunnitteluun pääperiaatteista on tehty yhteinen toimintaohjeistus lastenkotiin, jotta tasapuolisuus ja läpinäkyvyys listan suunnittelussa toteutuu.

Riihenkulman lastenkodissa on selkeät kokousrakenteet, joissa tehdään työn suunnittelua ja organisointia. Selkeät työn tavoitteet tukevat työn tekemistä arjessa. Jokaisella tiimillä on säännöllinen työnohjaus noin kuukausittain. Tiimien kehittämispäivät järjestetään kaksi kertaa vuodessa, joissa päästään kehittämään yhdessä työtä suunnitelmallisesti niin että se tukee perustehtävää. Lastenkodissa on myös kehittämistyöryhmiä, joihin osallistuu henkilöstöä eri osastoilta. Osallisuuden kokemus tukee myös työhyvinvointia ja työhön vaikuttamismahdollisuuksia. Hyvä henkilöstökokemus on yksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan keskeisiä tavoitteita. Henkilöstön osallisuus asioiden valmistelussa sekä henkilöstön kokemusten kuuleminen erilaisissa prosesseissa, kehittämisessä ja päätöksenteossa on tärkeää hyvän henkilöstökokemuksen kannalta. Riihenkulmassa on aina pidetty tärkeänä työn kehittämistä, joka nousee arjen tarpeista pystyä paremmin vastaamaan asiakastyön sujuvuuteen ja laatuun.

Esihenkilötyöllä on merkittävä vaikutus työntekijöiden sitoutumiseen ja työssä motivoitumiseen. Riihenkulman lastenkodissa esihenkilötyössä pidetään tärkeänä sitä, että esihenkilö toimii työntekijöiden tukena ja valmentaa työntekijöitä työssä suoriutumiseen. Esihenkilö antaa rakentavaa palautetta työntekijöiden työstä. Riihenkulman lastenkodin johtamisessa huomioidaan työntekijöitä onnistumisesta palkitsemalla heitä rahapalkkioilla, joihin on varattu budjettiin rahaa. Esihenkilön velvollisuutena on myös puuttua epäkohtiin viipymättä ja ryhdyttävä toimenpiteisiin. Hoito- ja kasvatustyön johtaminen on tärkein esihenkilön tehtävä vaativassa lastensuojelutyössä. Lastenkodin arjessa tulee jatkuvasti eteen epäselviä tilanteita.

Hyvällä työn organisoinnilla ja yhteisellä suunnittelulla sekä päätöksenteolla asioita ratkaistaan ja tämä tukee hoitohenkilöstön työhyvinvointia.

Helsingin kaupungilla on yhteistoimintasopimus, jonka myötä käsittelemme ja kuulemme määritellyissä asioissa henkilöstöä yhteistoiminnassa. Lastenkotiin valitaan yhteistoimintavastaava kaksivuotiskaudeksi henkilöstön valitsemana. Yhteistoimintavastaava toimii esimiehen kanssa yhteistoimintaparina työolosuhteiden, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä yhteistoiminnan edistämiseksi. Yhteistoimintavastaava toimii samalla työsuojeluasiamiehenä ja osallistuu näin ollen esim. työpaikan työsuojelutarkastukseen ja vaarojen arviointiin.

Työturvallisuutta pidetään yllä huolehtimalla riittävästä henkilöstömäärästä (määrällisesti ja laadullisesti), osaamisesta, laitteiden ja tarvikkeiden hyvästä kunnosta sekä käyttöopastuksesta. Jokaiselle työntekijälle mahdollisesta Avekki-koulutus, joka on toimintatapa uhka- ja väkivaltatilanteisiin ja niiden ennaltaehkäisyyn. Lisäksi hyödynnetään työntekijöiden kirjaamista turvallisuuspoikkeamia koskevista ilmoituksista muodostuvaa tietoa toiminnan kehittämiseen, ja pyritään niiden avulla tunnistamaan ja ennakoimaan riskejä. Työturvallisuuspoikkeamat ja havaitut -riskit kirjataan Työsuojelupakki-järjestelmään. Työsuojelupakki on työväline johdolle, esihenkilöille sekä työsuojeluorganisaatiolle työturvallisuuden hallintaan, kehittämiseen ja seurantaan. Työsuojelupakin avulla voidaan tehdä ja käsitellä työtaturma- ja turvallisuuspoikkeamailmoituksia.

Turvallisuuspoikkeamia ovat havaitut läheltä piti -tilanteet, vaaratekijät sekä uhka- ja väkivaltatilanteet. Turvallisuuspoikkeamailmoitusten tekemiseen ei tarvita tunnuksia eikä kirjautumista. Ilmoitus tehdään aina, kun työn turvallisuus ja terveellisyys vaarantuvat. Työsuojelupakilla voidaan toteuttaa ja päivittää työpaikan työturvallisuuden vaarojen arviointeja, hallinnoida turvallisuustietoa tallentamalla työturvallisuuden kannalta olennaisia dokumentteja ja tehdä johtamisen ja päätöksenteon tueksi raportteja ja tilastoja työtaturmista, turvallisuuspoikkeamista sekä vaarojen arvioinneista.

Riihenkulman lastenkodissa osaston lähiesihenkilö käsittelee työsuojelupakkiin tulleet ilmoitukset ja käsittelee työntekijän kanssa tapahtuneen uhka- ja vaaratilanteen.

6.5 Tartuntataudeilta suojaaminen

Tartuntatautilain toteuttaminen suojaa asiakkaita määritellyiltä tartuntataudeilta ja näin ollen lisää asiakasturvallisuutta. Esihenkilö ohjaa työsuhteen alkaessa työntekijän työterveyshuoltoon, jossa tartuntalain mukaisten velvoitteiden täytyminen varmistetaan.

Tartuntatautilain (1227/2016) 48 § sisältää 1.3.2018 voimaan tulleen veloitteen työntekijän ja työharjoittelussa olevan opiskelijan rokotussuojasta. Rokotussuoja tulee olla henkilöillä, jotka työskentelevät pääsääntöisesti ja toistuvasti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden asiakas- ja potilastiloissa sekä sairaan- ja potilaskuljetuksessa. Työ- ja oppisopimussuhteiset henkilöt rokotetaan työterveyshuollossa. Työharjoitteluun tulevien rokotussuojasta huolehtii opiskeluterveydenhuolto. Muissa tilanteissa rokotteet annetaan omalla terveysasemalla. Mikäli työntekijä ei anna selvitystä tai ei halua ottaa rokotteita, ohjaa esihenkilö hänet ottamaan yhteyttä omaan työterveyshoitajaan.

Erityisesti suositellaan kausi-influenssarokotteen ottamista vuosittain, sillä lasten, vanhusten ja monisairaiden kanssa työskentelevät kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon kausi-influenssan riskiryhmään. Kattava henkilöstön rokotesuoja lisää potilasturvallisuutta.

1.3.2017 voimaan astuneen tartuntatautilain (1227/2016) 55§ velvoittaa asiakkaiden suojaamiseksi työnantajaa vaatimaan tietyissä tehtävissä toimivalta työntekijältä luotettava selvitys siitä, ettei tämä sairasta hengityselinten tuberkuloosia. Selvitys on

vaadittava myös harjoittelijoilta ja muilta vastaavilta henkilöiltä, jotka toimivat työpaikalla ilman palvelussuhdetta. Ilman edellä mainittua selvitystä työntekijä ei saa toimia sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä, eikä alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä. Terveystarkastukset kohdistetaan sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä sekä kaikissa alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä toimiviin työntekijöihin. Lisäohjeistus löytyy intran henkilöstösivulta, THL julkaisusta ”Työntekijälle tehtävät terveydentilan selvitykset tuberkuloositartuntojen torjumiseksi” (2017) sekä työterveyslaitoksen verkkosivuilta (Tuberkuloosiin liittyvät terveystarkastukset).

Tartuntatautilain mukaan kaikki salmonellatartunnat ovat yleisvaarallisia tartuntatauteja. Tartuntatautilain (1227/2016) 56§:n ja -asetuksen (146/2017) mukaan työnantajan on vaadittava työntekijältä luotettava selvitys siitä, ettei tällä ole salmonellatartuntaa, kun henkilö työskentelee elintarvikeriskityössä. Tarkastuksesta kirjoitetaan todistus. Terveyskatselun selvitys ja selvityksestä annetusta todistuksesta ohjeistetaan intran henkilöstösivulla, ohjeet-alustalla epidemiologisen toiminnan antamassa ohjeessa sekä THL julkaisussa ”Toimenpideohje salmonellatartuntojen ehkäisemiseksi” (2019).

Kausi-infektioissa lastenkodissa kiinnitetään erityistä huomiota hyvään käsihygieniaan ja mikäli lapsella on eritteistä yskää tai muuta niin työntekijää suositellaan pitämään lähikontaktissa kirurgista suusuojainta tartuntojen leviämisen estämiseksi. Lasta ei voi eristää omaan huoneeseen, mutta lasta pyydetään pysymään omassa huoneessa mahdollisimman paljon tartuntojen leviämisen estämiseksi.

7 Toimintaympäristö ja tukipalvelut

Lastenkodissa kiinnitetään erityistä huomiota turvalliseen toimintaympäristöön. Lastenkotiin saadaan tarvittavat tukipalvelut alihankintana tai ostopalveluna.

7.1 Toimintaympäristö

Riihenkulman lastenkodin pienyksiköt sijaitsevat fyysisesti lähialueilla suhteessa toisiinsa. Tilanhoitajankaaren pienyksikkö toimii kerrostalon ensimmäisessä kerroksessa. Louhikkotien pienyksikkö ja Riihenkulman pienyksikkö toimivat erillisissä rakennuksissa. Lisäksi lastenkotiin kuuluu toimistorakennus. Lapset asuvat lastenkodissa ympärivuorokautisesti ja tilojen toiminnallisissa ratkaisuihin pyritään tarkoituksenmukaisuuteen sekä viihtyisyyteen. Toimistorakennuksessa on neuvotteluhuone sekä työskentelytiloja, joita voivat käyttää kaikki lastenkodin työntekijät.

7.2 Terveysuojelulain mukainen omavalvonta

Terveysuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennaltaehkäisy. Lastenkodissa terveyshaittaa voivat aiheuttaa heikko sisäilman laatu, toimintaan soveltumattomat tilat ja korjausten viivyminen, jotka tekninen isännöitsijä tilaa alihankintana.

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut toteuttaa terveysuojelulain (763/1994) mukaisia tarkastuksia kaupungin yksiköissä.

7.2.1 Toiminnan terveysuojelulain mukaiset riskitekijät

Riihenkulman lastenkodissa on kahdessa pienyksikössä vanhat tilat, joissa sisäilman riittävydessä ja laadussa on todettu haasteita. Riittämätön sisäilma aiheuttaa erilaisia oireita ja työteho heikkenee. Riihenkulman lastenkodille on suunniteltu uudisrakennus kaikille pienyksiköille, jonka aikataulu valmistumiselle on vuonna 2026. Uudisrakennuksessa on erityisesti huomioitu sisäilman laatu ja oikeat lämpötila

olosuhteet. Toinen pienyksiköistä pääsee siirtymään väistötiloihin rakentamisen ajaksi. Väistötilat ovat asianmukaiset toiminnalle.

Osa lastenkodin tiloista on ahtaita ja huonokuntoisia. Materiaalit eivät ole kestäviä ja soveltuvia tämän päivän tarpeisiin.

7.2.2 Terveydensuojelulain mukaisten riskitekijöiden ennaltaehkäisy

Lastenkodissa ennaltaehkäistään suunnitelmallisella työskentelyllä terveydensuojelulain mukaisten riskien syntymistä.

Sisäilmaan laatuun voidaan vaikuttaa osin omalla toiminnalla esim. tilojen riittävä ylläpitosisiivous, säännölliset peruspesut, käytettävillä materiaaleilla esim. Tekstiileillä. Tekstiilit ovat pääosin paloturvallisia ja allergisoimattomia. Tilojen korjaustarpeet viedään välittömästi Bem-huoltokirjaan ja ollaan tarvittaessa yhteydessä myös tekniseen isännöitsijään. Bem-huoltopyyntöön korjaustarpeissa kannattaa aina liittää valokuva korjattavasta asiasta mikä nopeuttaa alihankintapyynnön tilaamista.

Työn suunnittelulla ja ohjeistuksella pystytään vaikuttamaan olemassa olevien tilojen hyödyntämiseen ja esimerkiksi riittävän ilmanvaihdon riittävyteen.

7.3 Ympäristötyö

Riihenkulman lastenkodissa ekotukihenkilönä toimii kotihuollon ohjaaja, joka on myös käynyt tarpeelliset koulutukset asian hoitamiseksi. Ekotukihenkilön keskeisenä tehtävänä on edistää ympäristövastuullista toimintakulttuuria lastenkodissa.

Riihenkulman lastenkodissa on laadittu jätehuoltosuunnitelmat jokaiseen toimipisteeseen, ja kotihuollon ohjaaja on järjestänyt lajittelupisteen jokaisen pienyksikön sisätiloihin.

Jokaiseen pienyksikköön on laadittu kemikaaliluettelo aineista, joissa on vaaran merkki ja kansioon on kasattu käyttöturvatiedotteet henkilöstölle. Lastenkodin johtaja käy yhdessä kotihuollon ohjaajan kanssa läpi kerran vuodessa kemikaaliluetteloiden tilanteen, että ne ovat ajan tasalla.

7.4 Tiloihin liittyvät teknologiset ratkaisut

Riihenkulman lastenkodissa kolmessa eri pienyksikössä on erilaiset lukitusratkaisut. Louhikkotiellä ja Riihenkulman pienyksikössä on kulunvalvonta järjestelmät. Lisäksi ulko-ovilla on valvontakamerajärjestelmät jotka eivät kuvaa sisätiloja. Järjestelmien säännöllinen huolto huolehditaan teknisen isännöinnin kautta.

Jokaisella osastolla henkilökunnalla on käytössään henkilöhälytysjärjestelmä. Henkilöhälytysjärjestelmän testaus tehdään suunnitelmallisesti kerran kuussa. Tarkemmat tiedot teknologisista ratkaisuista löytyy lastenkodin turvallisuus- ja pelastussuunnitelmasta.

7.5 Tukipalvelut ja alihankinta

Riihenkulman lastenkodissa on maahanmuuttajataustaisia lapsia sijoitettuna, joiden vanhemmat eivät osaa suomen kieltä. Neuvotteluissa käytetään kilpailutettuja tulkkipalveluita. Tulkin tilaa joko sosiaalityöntekijä tai lastenkoti sovitusasiassa.

Riihenkulman pienyksikössä on vartiointisopimus Palmian kanssa. Pienyksiköissä on henkilöhälytysjärjestelmä ja nappia painamalla vartiointi saapuu paikalle avuksi uhka- ja vaaratilanteissa.

Lastenkodissa toimii kilpailutettuna ostopalveluna mielenterveys-, nepsy- ja kehitysvammalääkäri kerran viikossa. Ostopalvelun tuottaa Terveystalo. Lääkäri kiertää vuoroviikoin pienyksiköissä sekä on mukana sovituisissa rakenteissa.

Siivouspalvelu on tilattu Hus Avian kautta alihankintana. Ylläpitosiivouspalvelu toimii lastenkodissa viitenä päivänä viikossa. Peruspesut tilataan kerran vuodessa lisäpalveluna.

Tukipalveluna toimii Helsingin kaupungin tekninen isännöinti, joka vastaa lastenkodin sisäisistä korjaus- ja muutostöistä. Huoltoyhtiönä toimii riippuen pienyksiköstä joko Heka tai Palmia.

7.5.1 Kuljetukset

Riihenkulman lastenkodissa suurin osa lapsista kulkee kouluihin julkisella liikenteellä, joka Helsingissä on erittäin kattava. Osalla lapsista on koulukuljetus taksilla kouluun, jos lapsen voimavarat tai toimintakyky ei riitä itsenäiseen kulkemiseen. Useat lapset käyvät myös terapiassa ja Kela myöntää yleensä lapsille taksikuljetuksen terapiaan. Riihenkulman lastenkodilla on kolme autoa leasing sopimuksella Starasta. Lastenkodin autoilla kuljetetaan myös toisinaan lapsia kouluun, jos lapsen toimintakyky on laskenut ja pyritään näin pitämään yllä lapsen koulunkäyntiä. Lastenkodin autoja käytetään myös muihin lastenkuljetuksiin.

7.5.2 Ateriapalvelut

Riihenkulman lastenkodissa ei ole erillistä ateriapalvelua. Ruoka valmistetaan lastenkodissa.

8 Omavalvonnan seuranta

8.1 Raportointi

Lastenkotitoiminnan asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavat epäkohtailmoitukset kerätään HaiPro- ja SPro-järjestelmistä ja ne ilmoitetaan omavalvontaraportissa neljä kertaa vuodessa. Lastenkotitoimintaa koskevia kanteluita, muistutuksia sekä aluehallintoviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyyntöjä tilastoidaan ja tilastotiedot raportoidaan omavalvontaraportissa. Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi valvovalta viranomaiselta saadut toimenpidevaatimukset ja niiden pohjalta tehdyt korjaustoimet. Lastenkotitoiminnan vaarojen arvioinnit raportoidaan omavalvontaraportissa. Nämä tiedot kerätään säännöllisesti työsuojelupakkiin. Lastensuojelulain mukaiset, lakisääteisesti voimassa olevat hoito- ja kasvatussuunnitelmat ilmoitetaan omavalvontaraporttiin. Tämä raporttietieto saadaan Apotti-asiakastietojärjestelmästä.

Omavalvontaraportissa raportoidaan kerätty asiakaspalautetieto ja niiden pohjalta tehdyt kehittämistoimenpiteet. Tiedot näihin kerätään vaikuttavuuden arvioinnin koonneista sekä lapsilta kerätyistä asiakaspalautteista. Vaikuttavuuden arviointia tehdään suunnitelmallisesti hoito- ja kasvatusneuvotteluissa ja lasten asiakaspalautteita kerätään säännöllisesti lastenkodeista.

Lastenkotitoiminnan palvelukuvaukset raportoidaan omavalvontaraportissa. Oman ja ostopalvelun palvelukuvaukset ovat yhteneväiset ja ne ovat määritelty kilpailutusasiakirjoissa.

Kirjaamisen auditointien toteutuminen vuoden aikana ilmoitetaan omavalvontaraportissa lastenkotitoiminnan osalta. Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi raportointikauden aikana tehdyt tiedonkulun kehittämiseen liittyvät toimet.

Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden kehittämiseen liittyvät toimet. Omavalvontaraportissa raportoidaan lastensuojelun ammattiryhmäkohtaisen täydennyskoulutusmallin käytössäoloprosentti lastenkotitoiminnan osalta.

Yhteenvetotaulukko lastenkotitoiminnassa seurattavista ja raportoitavista asioista.

Raportoitava asia	Tietojen keräys	Raportointi
Asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat.	HaiPro-järjestelmä	4 kertaa vuodessa.
Epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhat asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa.	SPro-järjestelmä	4 kertaa vuodessa.
Kirjaamisen auditoinnin toteutuminen.	Auditointiraportit.	4 kertaa vuodessa.
Voimassa olevien hoito- ja kasvatussuunnitelmat ajantasaisuus.	Apotti.	2 kertaa vuodessa.
Vaikuttavuuden arviot.	Kerätään säännöllisesti lastenkodeissa.	2 kertaa vuodessa.
Lasten asiakaspalaute.	Kerätään säännöllisesti lastenkodeissa.	Säännöllisesti.
Koko lastensuojelu: Kantelut, muistutukset sekä aluehallintoviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyynnöt.	Tilastoidaan säännöllisesti.	Seurataan säännöllisesti.
Voimassa oleva vaarojen arviointi.	Työkalupakki.	Varmistetaan lastenkotien johtajilta
Toimet henkilöstön pysyvyyden ja mitoituksen osalta omassa tuotannossa.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi toimet raportointikauden osalta.
Tiedonkulun kehittäminen palveluissa.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi toimet raportointikauden osalta.
Havainnot ja toimet palvelusta valvovalta viranomaiselta (Avi, Valvira).		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi havainnot ja toimet.
Palveluiden kriteerit määritelty palveluissa ja ne ovat käytössä.	Palvelukriteerit määritelty kilpailutusasiakirjoissa.	Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi 4 kertaa vuodessa.
Lastensuojelun ammattiryhmäkohtainen täydennyskoulutusmalli käytössä % yksiköissä.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi käytössä olosta ja %-osuudesta.
Oman ja ostopalvelun palvelukuvaukset ovat yhteneväiset.	Palvelukriteerit määritelty kilpailutusasiakirjoissa.	

Riihenkulman lastenkodissa on sovittu, että esihenkilöt ja heidän varahenkilönsä käyvät kerran vuodessa yhdessä läpi omavalvontasuunnitelman keskeiset osiot.

8.2 Arkistointi ja viestintä

Omaevalvontasuunnitelmat toimitetaan allekirjoitettuina toimialan asiakirjahallintoon. Allekirjoittajia ovat yksikön esihenkilö ja hänestä seuraava esihenkilö.

Riihenkulman lastenkodin omaevalvontasuunnitelma on luettavissa henkilökunnalle lastenkodin sähköisessä kansiossa ja perehdytyskansiossa.

Lisäksi omaevalvontasuunnitelmista toimitetaan yksi kappale sähköisenä versiona toimialan viestintään, josta suunnitelma laitetaan julkisesti luettavaksi kaupungin verkkosivuille.

8.3 Suunnitelman hyväksyntä

27.9.2024

Riikka Pokkinen

Riihenkulman lastenkodin vs. johtaja

Minna Pitkänen

Lastenkotitoiminnan päällikkö

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Sosiaali-, terveys- ja
pelastustoimiala,**

**Sosiaali- ja
terveyspalvelut**

Osoite ja yhteystiedot:

www.hel.fi